8523

LAIKAS

Nr. 149 IX M.

"EL TIEMPO" — SEMANARIO LITUANO — 28 DE SEPTIEMBRE — RUGSĖJO 28 D., 1955 M.

ARG. LIET. BENDRUOMENĖS SVEIKINIMAS ARGENTINOS PREZIDENTUI GEN. EDUARDUI LONARDI

AL EXCELENTISIMO SEÑOR PRESIDENTE PROVISIONAL GENERAL EDUARDO LONARDI

CASA DE GOBIERNO — B. AIRES

CON MOTIVO ASUNCION MANDO FELICITOLE CALUROSAMENTE Y HAGO VOTOS POR PROSPERIDAD HEROICA NACION ARGENTINA EN NOMBRE COMUNIDAD LITUANA Y PROPIO. DIOS GUARDE A VUESTRA EXCELENCIA.

FIRMADO IGNACIO PADVALSKIS
PRESIDENTE COMUNIDAD LITUANA EN ARGENTINA

SAN BLAS 4220
BUENOS AIRES

NAUJA VYRIAUSYBĖ

Š. m. rugsėjo mėn. 16 d. prasidėjęs karinis sukilimas pasibaigė sukilėlių laimėjimu. Naujosios vykdomosios valdžios tikslai, be abejonės, ir mums, — lietuviams, — yra svarbūs ir privalomi.

Naujosios Argentinos Valstybės galvos gen. E. Lonardi, rugsėjo mėn. 23 d. po priesaikos pasakytoje kalboje nurodyti laikinosios vyriausybės uždaviniai ir rūpesčiai galima būtų suglausti naujų rinkimų pravedimų, valiutos sutvirtinimu, ekonominiu krašto atstatymu, valstybės ir bažnyčios santykių sureguliavimu ir tikėjimo, žodžio, bei spaudos laisvės įgyvendinimu ir darbo žmonių socialinių laimėjimų pagerinimu.

Gyvendami šiame svetingame ir didelės ateities krašte, savaime suprantama, turime interesuotis ir šio krašto ekonominio vystymosi reikalais, nes patys savo darbu ir sugebėjimais prisidedame prie ūkinės gerovės kėlimo, tuo pačiu ir sau iškovodami geresnes buities sąlygas.

Nemažiau svarbūs yra taip ir kultūriniai, religiniai bei socialiniai laikinosios vyriausybės užsimojimai, kurie rodo, kad ir toliau drąsiai galėsime puoselėti lietuviškos kultūros ugdymą, kovoti dėl savosios tėvų žemės laisvės, laisvai vystyti mūsų tautoje giliai įaugusį tikėjimą ir tuo būdu būti naudingi šio mielo bei svetingo krašto gerovei.

Argentinos lietuvių kolonija, susidedanti daugumoje iš darbininkų ir smulkių pramoninkų bei prekybininkų, be abejonės, su didėliu pasitenkinimu sutinka prezidento E. Lonardi tvirtą pasiryžimą gerinti dirbančiųjų socialinę būklę ir aprūpinimą.

Tuo būdu, būdami drausmingos taikios ir darbščios lietuvių tautos sūnūs, ir toliau savo darbu, stropumu ir sugebėjimais prisidėsime prie Argentinos gerovės bei sugyvenimo ugdymo.

SVETUR BESIŽVALGANT

Maskvos konferencijoje tarp Vak. Vokietijos ir Sov. Rusijos ministerių pirmininkų prieita susitarimas atnaujinti diplomatinius santykius jau patvirtintas. Vokietijoje jau ruošiamasi priimti iš Rusijos grįžtančius belaisvius, tačiau Adenauerio vyriausybė griežtai atsisakė sugrąžinti 100.000 pabėgėlių, kuriuos Maskvos draugai buvo panorėję susigrąžinti. Šių Bulganino ir Chruščiovo reikalautų „piliečių" tarpe be abejonės yra ir keletas tūkstančių lietuvių. Tuo būdu, Vak Vokietijos vyriausybės nutarimas neišduoti šių politinių pabėgėlių, suprantama, džiugina ir mus.

Eisenhowerio širdies priepuolis visame pasauly kelia susirūpinimo. Net Maskvos „vieš-pačiai" rimtai sielojasi JAV prezidento sveikatos stoviu. Jų sielojimasis ne be pagrindo. Eisenhowerio mirties atveju pasiliktų valstybės galva viceprezidentas Richard Nixon. Tai galėtų atsiliepti ir į Vašingtono Maskvos santykių rutuliojimąsi, nes R. Nixon yra aštraus nusistatymo anti-komunistas.

Nemaža susidomėjimo sukėlė ir Egipto vyriausybės sutikimas ginklus pirkti iš JAV ir Sov. Rusijos. Maskvos noras šiuo keliu įsibrauti į Egipto gyvenimą, sukėlė vakariečių susrūpinimą ir ne be pagrindo. Nes tuo būdu atidaromos durys Maskvos propagandai ir terorui. Galima būtų patarti egiptiečiams, kad neitų su velniu riešutauti, nes gali pasilikti be ginklų ir net... be laisvės.

Edgar Faure vis dar negali susitvarkyti su Šiaurinės Afrikos kolonijomis. Tuo būdu, naminiai kivirčai vis dar tęsiasi, gi pačio Prancūzijos ministerių kabineto likimas neaiškus.

a. b. c.

GEN. EDUARDAS LONARDI — dabartinis Argentinos prezidentas.

Lietuvi, dūžta idealai!..

Gyvenime daug kas sudūžta — stiklai, porcelianas, lėktuvai, rūmai, svajonės... ir idealai. Užtat rašytojai kalba apie gyvenimą lygindami jį su kortų rūmais, kurie griūna su kiekvienu vėjo pūstelėjimu, arba — su „pėdomis smėlyje", kurios pranyksta bežiūrint...

Kai sudūžta porcelianas — nuostolinga; kai nukrinta lėktuvas — šiurpu; kai sugriūva namai — liūdna ir nejauku; kai sudūžta svajonės, atsiveria nusigandusios akys ir pamato, kad gyventi reikia ne iliuzijomis ir ne sapnais, o kieta tikrove. Kai sudūžta idealai — lieka tuštuma širdyje, kurion veržiasi pelenai, tie sunaikinimo liudininkai.

Sudužusį porcialianą galima pakeisti kitu, nukritusį lėktuvą taip pat, sugriuvusius rūmus įmanoma atstatyti, bet sudužusių idealų tokiais būdais jau nebeįmanoma sugrąžinti, **nes idealo sudužimas yra ir žmogaus sudužimas.** Tai tarsi vidinės žvaigždės pranykimas, be kurios neįmanoma tolimesnė orientacija.

Šiuo pokario metu išgyvename idealų sudužimo laikotarpį. Tai, kas buvo šventa, liko paniekinta, tai, kas buvo bloga, tapo priimtina. Riba tarp blogio ir gėrio kažkaip nusitrynė, ir viešoji nuomonė ima vis ryškiau vadovautis tiktai praktiniu naudigumu. Po I D. Karo Europoje padvelkė stipri krikščioniško idealizmo banga, kuri gana ryškų atgarsį rado ir Lietuvoj. Po II D. Karo tebevyrauja visai kitoks nusiteikimas, būtent, **nusigrįžimas nuo idealizmo.** Iki šiol tebegyvename karo pelenų nuotaika ir esame susirūpinę pirmiausia savo saugumu bei ateities užtikrinimu. Net ir tie, kurie prieškario laikais mūsų visuomenėje buvo idealistinio nusiteikimo švyturiais, yra prigesę ir gyvena ta pačia pelenų nuotaika. Su gilia širdgėla jie stebi mūsuose bejsikerojantį beidėjingumą, bespalvišgumą ir idealų pamynimą. Jie bando kartais pakelti savo balsą, tačiau greit lieka nuslopinti ir dargi suniekinti. Jie jaučiasi bestovį ant „lūžtančio ledo", kur nebėra pakankamai stiprios atramos.

Tokioj nuidealintoj nuotaikoj bręsta mūsų išeivijos jaunimas, kurio uždavinys bus tęsti Lietuvos laisvės kovą. Kadaise lietuviškasis jaunimas savo krūtinėmis bei gyvybe tą laisvę iškovojo. Jis nepabūgo ir didžiausių aukų. Bet užtat jisai degė idealistine ugnimi. Jis išaugo pasiaukojimo mokykloje pakeldamas daugybę nedatekliu. Tai užgrūdino jį ir davė tvirtą moralinę atramą.

Dalį to buvusio jaunimo turime ir išeivijoj. Jis dar reiškiasi savo idealistiniu veidu, nors didesnio ryžto ir neparodo. Galbūt ir jis stipriai jaučia nuidealintos aplinkos trauką ir yra veržiamas jai daugiau ar mažiau pasiduoti. Jo pastangos iškelti tą Lietuvoj rusenusią idealistinę ugnį išeivijos jaunime atsimuša į kietą kiautą. Susidaro įspūdis, kad išeivijos jaunimas yra iš „nedegamos medžiagos". Tai rodo, kad jis auga nuidealintoj atmosferoj ir idealistiniam nusiteikimui darosi sunkiai prieinamas.

Rodos, tokioj būklėj mūsų rašto žmonės turėtų pirmieji savo kūryba pakreipti idealistinę linkme, bandydami pragiedrinti mūsų išeivijos apsiblaususį veidą ir tuo prisidėti prie apgesusių širdžių gaivinimo. Dėja, ypač mūsų talentingieji beletristai, yra pasukę „pavėjui" ir nuėję idealų laužymo linkme. Garsusis Nobelis įsteigė tarptautinę literatūros premiją už **idealistinės** linkmės veikalus. Šiuo metu ir iš mūsų rašto žmonių tektų šito ypač laukti. Deja, ne tik nerašoma, bet ir nenorima rašyti.

Gyvendami Argentinoje stebime gyvenimą. Gyvenimas eina, kartos auga, bet smunka mūsų ryžtas. Mokslo žmonių daugumą kuria ramią šeimos aplinką, nepaisydami, kad toje aplinkoje neilgai galės gyventi. Vienas kitas prasiveržia su idealistine nuotaika, bet tai kaip meteoras. Tautiečiai, į kovą! Meskime apsnūdimo dvasią ir įsiliekime į gyvenimą kūrybinga dvasia, kad nepasmerktų mus kenčianti Tėvynė ir mūsų akyse augąs jaunimas — ateities karta. Turime čia taip pat plunksnos žmonių, kodėl šie nerašo? Turime profesorių, mokytojų, visose srityse patyrusių žmonių, bet gal mums trūksta truputį idealistinės nuotaikos.

Kai idealai daužomi it puodai, reikia šaukliu, kurie savo kūrybiniu žodžiu gyvenimą kurtų, o ne naikintų.

Pr. G.

ARGENTINOS ĮVYKIAI SUKRĖTĖ VISĄ PASAULĮ

NAUJAS SUKILIMAS PRIEŠ PERONO VALDŽIĄ

Nepavykus marinams pašalinti Peroną birželio 16 d., lygiai už trijų mėnesių, rugsėjo 16 d., vėl sukilo kariuomenės daliniai Kordoboje, Puerto Belgrano, Caruzu - Cuatia ir kitose vietose. Revoliucinis judėjimas tuoj persidavė į visą Argentiną. Peronas, matydamas gręsianti pavojų gyvybei, paskiria pirmosios revoliucijos metu jį išgelbėjusį gen. Franklin Lucero represijos vadu. Oficialūs represijos komunikatai, kuriuos duodavo secretaria de Prensa y Difusion de la Presidencia de la Nacion kalbėjo apie revoliucinių pajėgų pralaimėjimus, Kordobos ir kitų vietų atsiėmimą, kai tuo tarpu Urugvajaus radijo stotys, visai priešingai tiems teigimams, tvirtino revoliucinių pajėgų laimėjimus visose srityse ir skelbė greitą Argentinos išsivadavimą iš Perono diktatūros. Greitai paaiškėjo, kad Perono valdžia braška, kariuomenė masiniai pereina revoliucionierių pusėn.

PERONO KAPITULIACIJA

Keliom dienom praėjus, Puerto Belgrano ir Rio Santiago jūrininkai, plaukdami su stipriu laivynu link Bs. Aires pradeda grąsinti Perono valdžią La Platos ir Bs. Aires miestų bombardavimais. Reikalaujama Perono visiško atsistatydinimo, besąlyginės kapituliacijos ir revoliucinės valdžios pripažinimo. Rugsėjo 20 d. Peronas ir gen. F. Lucero atsistatydina ir valdžia pereina į „Junta Militar" rankas, kurią sudaro generolai: Emilio Forcher, Carlos A. Wirth ir Angel J. Manni. Junta Militar su gen. Jose Domingo Molina, priversti nuolatinių revoliucinių pajėgų grąsinimo, siunčia delegaciją rugsėjo 20 d. ant karo laivo (crucero „La Argentina") derėtis dėl karo paliaubų. Derybos prasideda nuo 19,20 val. Revoliucinės komandos delegatai padiktuoja Perono valdžios likučiams besąlyginę kapituliaciją, kuri esti priimama.

Prie revoliucijos sukilimo prisidėjo gen. Dalmiro Videla Balaguer, vadovavęs Kordobos sukilimui, Contraalm. Isaac Rojas ir gen. Juan J. Uranga, vadovavę Rio Santiago sukilimui, kapitonas Rial — Puerto Belgrano ir gen. Julio A. Lagos — Cuyo apylinkėms. Revoliucijos planus paruošė dabartinis laikinasis prezidentas Gen. Eduardas Lonardi, kuris taip pat tapo revoliucinių pajėgų viršininku.

GEN E. LONARDI — LAIKINASIS ARGENTINOS PREZIDENTAS

Nuvertęs Perono valdžią gen. Eduardas Lonardi pasirenka laikinaja sostine Kordobą, revoliucijos centrą, ir iš ten paskiria krašto saugumui palaikyti atatinkamus asmenis. Sr. Hugo de Pietro, generalinis Darbo Konfederacijos sekretorius kviečia per radiją darbininkus laikytis ramiai. Kalba ir kardinolas J. Copello. Lygiai už savaitės laiko nuo revoliucijos pradžios, t. y. rugsėjo 23 d. laikinasis Argentinos prezidentas gen. Eduardas Lonardi virš milijono žmonių akivaizdoje, susirinkusių į Plaza de Mayo prie „Casa Rosada" prezidentūros rūmų, prisiekia ištikimai ir garbingai eiti Argentinos prezidento pareigas. Priesaiką priėmė Bs. Aires kardinolas J. E. J. Capello. Rytojaus dieną buvo paskirtas vice-prezidentu Contraalm. Isaac Rojas, teisingumo, vidaus reikalų ministeriai, o sekančiomis dienomis ir kiti.

Nuverstasis prezidentas gen. Jonas Domininkas Peron paprašė apsaugos Paragvajaus

(Nukelta į 2 psl.).

TEXTO DE LA ALOCUCION DEL PRESIDENTE PROVISIONAL

FUE CONQUISTADA LA LIBERTAD

PARA ESTUDIAR, ESCRIBIR, REUNIRSE, TRABAJAR Y REZAR

"Al pueblo de mi patria: Llego a esta capital desde una tierra clásica en la República Argentina que acaba de honrar sus blasones hidalgos con una épica página de heroísmo y de muerte, para decir, una vez más, que sin libertad y sin honor la vida no merece vivirse. El dictador que nos ha precedido en el gobierno tenía evidentemente un concepto contrario y pensó que con ventajas materiales —dádivas y sobornos— iría, poco a poco, incorporando el virus de su resentimiento hasta que la cosecha del odio fratricida así sembrado produjese, como fruto natural, el exterminio de sus opositores. Parece mentira que en una tierra donde la vocación de la libertad grabó tan honda huella, alguien pensara que podía seguir el camino opuesto y llamar a eso un sistema de gobierno, una tercera posición. Por mi parte, tuve fe en mi pueblo y estuve siempre convencido de que apenas hiciese un alto el frenesí de la propaganda y detuviese, aun por un mismo espaio de tiempo, el aparato de la creación siniestra y mortífera, el ángel de la paz y de justicia se volvería a mostrar con la auténtica calidad con que brilla en la historia.

Y las virtudes morales, sofocadas pero no muertas, volverían otra vez a dar la señal de sí misma en todo el territorio nacional.

GOLPE INICIAL

El problema consistía en crear un foco de fuerza que resistiese, aunque no fuera más de dos o tres días la opresión del tirano, para dar lugar a que el brote del impulso heroico echase raíces en el corazón del pueblo y alcanzase a influir en un mayor número. La acumulación de fuerzas en la Capital Federal hacía que fuese muy difícil dar en ella el golpe inicial.

Era necesario, pues, hacerlo en el interior, pero con la ayuda de la flota, y fueron elegidas Córdoba, Cuyo y las provincias del litoral en primer término, por la decisión de sacrificarse hasta la muerte, tomado sin vacilación por gran parte de los oficiales jóvenes. Córdoba dió particularmente un emotivo ejemplo por medio de las escuelas de Artillería y de Paracaidistas, Liceo Militar General Paz y las diversas unidades que integrangran el conjunto de su guarnición aérea.

Porque durante mucho tiempo nos asombró la maravillosa resistencia y espíritu de sacrificio expuesto por su juventud a la opresión, a los vejámenes y torturas de la tiranía.

Tenía Córdoba además, aparte de la situación central, los cañones, los reductos de toda clase y la convicción de que en la vieja ciudad mediterránea existían imponderables hombres de inteligencia y voluntad que, llagado el caso, tendrán una decisiva y favorable gravitación. Y por eso fué allí donde se hizo el esfuerzo principal.

EL HOLOCAUSTO DE CORDOBA

....Llevado por las circunstancias a un comando general, que no había buscado, acepté el holocausto de la juventud de Córdoba, y en una hora dimos el golpe con toda la audacia y violencia necesarias para que no se nos pudiesen calificar de imprudentes, más una profunda fe en esos imponderables que deciden el curso de la Historia y la muestran como el fruto no sólo de la libertad de un hombre, sino también de la providencia de Dios.

Lo demás, ya se lo sabe el pueblo de mi patria. Córdoba se convirtió en un ascua de oro, en un brillante faro en la noche de la tiranía y la Argentina dió al mundo el primer ejemplo de un gobierno absolutamente totalitario armado de todas las armas de la propaganda y de la fuerza, secundado por una porción engañada, pero ponderable, de la población y que cayó no por una guerra extranjera, sino por el amor a la libertad, el culto del honor y el sacrificio de todos.

JUSTICIALISMO: CARICATURA

Conciudadanos: Yo tengo la convicción de que, aún siendo muy pequeños, hemos hecho una gran acción y que ello muestra el designio de Dios de prestarnos especial ayuda.

Lo que haya de resultar lo dirá la obra de nuestro gobierno y la conducta del pueblo en este período memorable que ahora se inicia. Yo sé que siempre obraré con recta intención porque así me lo dicta mi conciencia y amo demasiado a mi hermosa Argentina para que pudiera ser de otra manera.

Pero puedo equivocarme en uno o en muchos aspectos esenciales. Aún en ese caso mi fe en mi pueblo y mi confianza en Dios nos aseguran que hallaremos el camino y que, poco a poco, con gradual proceso de adaptación, iremos perfilando la grandiosa conjunción que tanto necesita nuestra patria y todos los pueblos y que, a diferencia del justicialismo, que sólo era una torpe caricatura de la justicia, será una combinación armoniosa de justicia y de amor al prójimo, a todos los prójimos, pero sin falla de erigir una construcción sólida exclusivamente por el imperativo de la justicia: la caridad es también función social indispensable.

EL PROGRAMA ECONOMICO

El programa de mi acción provisional —que no tendrá más duración que la impuesta por las circunstancias— puedo resumirlo en dos palabras: Imperio del derecho. Si las leyes existen y son justas, el camino está marcado y poco cuesta seguirlo. Si son injustas, las enmendaremos en la medida requerida por esos dos polos de la acción magna. Y si los problemas son complejos y difíciles — cuando la acción del estadista requiera algo de inspiración del poeta o del artista —, llamaremos a los hombres de talento, de rectitud notoria, para que suplan con la luz que la Providencia les ha dado, las medianías de este modesto soldado que nunca soñó en erigirse gobernante ni estadista.

En materia económica, mi deseo sería poner término a la inflación por una disminución de la burocracia a lo que sea realmente necesario. Los caudales públicos son producto del trabajo y no es justo erigir con ellos una casta parasitaria y ociosa que se beneficie injustamente mediante la labor de los demás. En concordancia con lo dicho, impondré mesura en los gastos públicos para reducirlos a lo que sea indispensable. La moneda — como símbolo de la riqueza e instrumento de cambio— debe merecer a los gobiernos el máximo respeto.

RESPETO DE LOS PACTOS

Una de las mejores formas de la injusticia es desvalorizar los frutos del ahorro y crear un ambiente de inseguridad general. Se me ha preguntado si mi gobierno respetará los pactos preexistentes. La pregunta es ociosa, pues en mi declaración de que la síntesis de mi programa de gobierno es el imperio del derecho, el respeto de la palabra empeñada y el cumplimiento da lo que se promete a los demás es parte preferencial del orden jurídico. La reserva acerca de la validez de los pactos contempla la posibilidad de que alrededor de tales convenios existían maniobras dudosas que puedan viciarlos desde el punto de vista del consentimiento o del interés público.

PETROLEO PROPIO

Refiriéndome, en particular, al problema del petróleo, entiendo que por voluntad expresa de algunos de los participantes no hay allí un proceso concluído: aprovecharé esa circunstancia para concluir una tramitación que según tantas opiniones respetables, incluso del extranjero, no nos beneficia. Haré lo necesario para conseguir los elementos técnicos necesarios para perforar por nuestra cuenta. Puede que ello implique una pequeña demora, pero ella es preferible a crear condiciones peligrosas que pueden, incluso, trascender al campo político.

CONCORDATO CON LA IGLESIA

En el orden cultural nuestra patria ha estado sometida a un proceso de extremada violencia que afecta la conciencia religiosa de los habitantes. Para los que han seguido mi actuación desde que me hice cargo del gobierno no precisaría agregar nada más.

Será mi preocupación constante mantener inalterable el respeto y garantía de los derechos de la Iglesia y la conciencia religiosa de todos, sea cual fuere su credo. En lo que concierne a la Iglesia Católica, me sentiré muy feliz si la Providencia me deparase la oportunidad de poner fin a todos los malos entendidos mediante la concertación de un concordato.

No tendremos por qué cargar indefinidamente con la consecuencia de viejos errores, definitivamente superados por los hechos y las ideas del presente.

EN LA EDUCACION

La Educación es uno de los problemas esenciales, porque en aquélla está involucrada la formación de nuestra juventud y el futuro de la patria. Mas, en el texto de las leyes, buscaré la solución natural en el jerárquico llamado a los hombres de elevada cultura con la experiencia y la reciedumbre espiritual indispensable para darnos la solución de un problema que a todos preocupó siempre y que ha sido bastardeado por el gobierno depuesto en un intento de convertir escuelas y universidades en instrumentos de su propaganda política, de su demagogia y de su afán de corromper conciencias para disponer de instrumentos dóciles.

Es mi propósito inquebrantable proscribir la política en los órganos de educación. Si así no lo hiciese, el pueblo tendría derecho a reaccionar para librarse de esta tara. La autonomía universitaria debe ser lo más amplia posible

y cada Universidad conformará su propia fisonomía espiritual, sin ingerencia del poder central. La libertad de la cátedra es sagrada dentro de los principios esenciales que defiende el orden nacional. Y cuando más se marquen y acentúen las diferencias regionales, mayor será mi regocijo, porque podré pensar que las provincias son como otras tantas facetas del alma nacional y que todas concurren desde los más diferentes ángulos a consolidar el espíritu de independencia y la altivez que nos debe caracterizar.

Los derechos de reunión, asociación y prensa serán restablecidos en seguida.

Nada sería para mí más triste que el espectáculo de una prensa uniformada en la adulación de mi gobierno. Nadie será molestado porque me critique. Muy al contrario, siempre miraré en la crítica, aun en aquella que muestre la violencia de ciertos temperamentos, una garantía de acierto o de rectificación de los errores. Pueden tener la seguridad los que sientan vocación de luchar por el bien común, desde la prensa periódica, que en ningún país del mundo ella gozará de más auténtica libertad.

LIBERTAD SINDICAL

Ya he dicho en Córdoba que los sindicatos serán libres y las legítimas conquistas de los trabajadores serán mantenidas y superadas.

Tanto como la de mis compañeros de armas deseo la colaboración de los obreros y me atrevo a pedirles que acudan a mí con la misma confianza que lo hacían con el gobierno anterior. Buscarán en vano al demagogo, pero tengan la seguridad de que siempre encontrarán un padre o un hermano.

La libertad sindical, indispensable a mi juicio para la dignidad del trabajador, de ningún modo significará la destrucción de los instrumentos de derecho público labrados, necesarios para el ordenamiento profesional.

MISION DEL SOLDADO

A mis hermanos de armas les reservo la mayor suma de esfuerzos y sacrificios para restaurar los prestigios de las fuerzas armadas. Ello se sonseguirá —como ya lo he dicho— si cumplen con modestia y decoro la función de tutelar las leyes. El que tenga vocación de enriquecerse que se aleje cuanto antes de nuestras filas.

Misión es la del soldado luchar siempre, en la paz y en la guerra, para la reparación del orden. Su premio no es el dinero, sino el engradecimiento de su pueblo y el orgullo de su honor intacto, con la doble responsabilidad de la lucha armada y la del gobierno.

Estas palabras pueden no expresar minuciosamente todo mi pensamiento político o no guardar un orden adecuado. No me preocupo por ello. El pueblo debe aprender a gustar en mis actos, más que en mi palabra, el testimonio de que estoy exclusivamente a su servicio con toda mi vida y con todas las energías de mi alma. Nada más, señores."

ARGENTINOS ĮVYKIAI SUKRĖTĖ VISĄ PASAULĮ

(Atkelta iš 1 psl.).

ambasadoje, paties ambasadoriaus buvo nugabentas į Paragvajaus karo laivą „Paraguay" ir ten laikomas su visomis „esiliado" teisėmis, kaip „mandatario depuesto". Po kiek laiko jam buvo duota teisė išplaukti į Paragvajų ir taip nelauktai greitai pasibaigė Perono diktatūrinis rėžimas.

Naujoji valdžia rūpinsis visiems užtikrinti sveika laisvę. Tai rodo Prezidento kalba, pasakyta tuoj padarius priesaiką žmonių miniai, kurią ištisai duodame „Laike".

Argentinos įvykiai plačiai nuskambėjo po visą pasaulį. Įvykius komentavo viso pasaulio spauda ir radijas, stebėdamiesi ir džiaugdamiesi greitu Perono diktatūros kritimu, nors Maskva tylėjo.

Okupuotoje LIETUVOJE

Bendra materialinė padėtis Lietuvoje

MOTERS PADĖTIS

Bolševikai mėgsta girtis, kad nėviename krašte moteris neturinti tiek teisių, kiek Sovietų Sąjungoj. Praktiškai tas „teisių sulyginimas" reiškia, kad moteriai tenka atlikti ir tuos darbus, kuriuos Vakaruose net įstatymais jai draudžiama dirbti. Moterį Lietuvoj pamatysime šiandieną ne tik garvežio mašinisto, konduktoriaus, traktoristo ir pan. vietos, bet ir prie sunkiausių statybos, kelių tiesimo ar žemės darbų. Dirbančiųjų moterų skaičius yra didelis. Tai yra dėl dvejopų priežasčių:

a) pokarinėj Lietuvoj moterų skaičius yra žymiai didesnis, negu vyrų,

b) uždarbiai yra labai menki. Retas kuris vyras gali išlaikyti visą šeimą. Dažniausiai žmonoms tenka padėti savo vyrams.

Ypač sunkiai verčiasi netekėjusios moterys. Jeigu ištekėjusioms moterims tenka tik pridurti prie vyro atlyginimo ir jos ieškodamos darbo gali pasirinkti, tai netekėjusios moterys yra tas tikrasis proletariatas, kuris, Markso žodžiais, „neturi ko prarasti išskyrus savo pančius". Jos negalėdamos daug laiko pašvęsti geresnio uždarbio ir lengvesnio darbo jieškojimui, turi imtis sunkiausių ir nešvariausių darbų. Be to, jų ir pasiūla darbo rinkoje yra didesnė negu vyrų.

Vienoje srityje bolševizmas tikrai moterims suteikė „lygias teises" — tai seksualinė sritis. Dažnai ir vakariečiai nuvykę į Sovietų Sąjungą konstatuoja, kad joje nėra prostitucijos. Tai yra tam tikra prasme teisinga — jos nėra tokioje formoje, kuri yra įprasta matyti Vakarų didmiesčiuose. Sovietijoj ir seksualiniai santykiai yra „išlaisvinti nuo buržuazinių prietarų". Jie dabar pradeda plisti ir Lietuvoje. Nors visumoje lietuvaitės yra santūresnės, tvarkingesnės bei švaresnės už atkeliavusias ruses, tačiau nuolatinis vargas, jokios vilties neturėjimas daro savo įtaką ir nuvilioja visus į Sovietų Sąjungos glėbį patekusius žmones ir tautas.

Šio pasekmėje ir prostitucija įgijo sovietiškas formas. Nekalbant jau apie tuos atvejus, kada moteris ieškodama darbo turi verstis prostitucija, Sovietijoj šioje srityje yra įsivyravusios specifinės formos. Pvz. ir didesniuose Lietuvos miestuose esantieji darbininkių bendrabučiai kai kuriais požiūriais yra blogiausios rūšies viešieji namai.

KOLCHOZININIKŲ PADĖTIS

Bendrai Lietuvoje — žemės ūkio krašte — trūksta maisto. Miestiečiai beveik visą savo uždarbį sunaudoja maisto įsigijimui. Kolchozuose yra dar blogiau. Kokio nors akstino daugiau gaminti — nėra. Valstybė kiekvienam kolchozui nustato prievoles. Teoretiškai, daugiau pagaminus, turėtų didesnis gėrybių kiekis likti privačiam kolchozininkų suvartojimui. Kasdienybėje tačiau yra kas kita. Esama pavyzdžių, kada kolchozai yra nuėmę didesnį derlių, negu buvo numatyta: jiems liko daugiau net atidavus duokles įvairiems fondams (grūdų etc.), MTS, valstybei, skolų padengimui ir tt. Tačiau kolchozininkams teko nustebti, kai jie gavo įprastą atlyginimą. Visa kita, kaip buvo jiems paaiškinta, esą taupoma „juodai dienai", atidedant specialiam fondui. Be to, kitais metais šiems kolchozams duoklių norma buvo padidinta. Kolchozininkai nusivylę pereitos vasaros rezultatais, kitais metais nustatytų normų neatliko. Jiems buvo išmokėtos minimalinės uždarbio normos, o valstybė sau duokles pasiėmė iš „juodai dienai" numatytų atsargų. Tokios praktikos pasėkoje kolchozuose atliekamas tik minimalus darbas. Dažnai atsitinka, kad kolchozininkas už savaitės darbą gauna tik 1 kg grūdų. Kolchozams nustatytų plane normų neįvykdžius, valstybė užrašo jas į skolas, pasimdama sau visą metinę kolchozų gamybą. Kolchozininkų pragyvenimui paliekamas egzistencminimumas. Todėl ir kolchozuose „viešoji moralė" yra labai nusmukusi. Vagiama visuomet ir visur. Nuimant derlių kolchozininkai stengiasi jau laukuose jį pasidalinti, kad nebūtų jis pravestas pro buchalterijos knygas ir netektų visko atiduoti valstybei. Vogti iš valstybės sovietiniam piliečiui yra savaime suprantama. Tik retkarčiais seniai dar papasakoja jaunimui apie laikus, kada vogimas buvo laikomas negarbe.

Pats darbas kolchozuose irgi organizuotas blogai. Kolchozus steigiant ankstyvesni viensėdžiai buvo sujungti į vieną organizacinį vienetą, tačiau žmonės paliko ir toliau gyventi nacionalizuotuose savo namuose. Centrinius kolchozų pastatus retai kur bolševikai įstengė pastatyti. Todėl, kol kolchozininkai iš ryto sueina į vieną centrą, kol darbas paskirstomas, į laukus nueinama apie 10 val. ar net vėliau.

Ir vis tik nežiūrint viso skurdo Lietuvoje pragyvenimas dar yra geresnis, negu kitose kai kuriose Sov. Sąjungos respublikose.

TAUTYBIŲ SANTYKIAI

Šis vienodas visų Sovietijos gyventojų vargas padeda bolševikams įgyvendinti „stalininę tautinę politiką". Šiandieną Lietuvoje antagonizmas tarp atskirų tautybių mažai jaučiamas. Net ir į iš nežinia kur atkeliavusį rusą žiūrima, kaipo į darbo draugą, kuriam tenka tą patį vargą vargti. Tiesa, mišrių vedybų su rusais, ypač lietuvių vyrų (moterų perteklius!) pasitaiko retai: vis jie nėra „savi". Tačiau po truputį priprantama, kad piktybių šaltinis yra komunizmas ir jo rusiškų formų nebejžiūrima.

Šias Sov. Sąjungos gyventojų nuotaikas patvirtina taip pat ir žinios, gaunamos iš Vokietijai priklaususių žemių. Ten taip pat tarp vokiečių ir lenkų antagonizmo nėra. Visi jaučia tam tikrą solidarumą prieš komunistinę sistemą, kuri vienodai išnaudoja visas tautas.

PARTINĖ VEIKLA

Nežiūrint, kad jokios literatūros, išskyrus komunistinės, gauti negalima ir žmonės apie kitokias sant. varkas mažai ką žino, antikomunistinis nusistatymas jaučiamas visur, net jaunuomenėje. Visa aplinka — tėvai, draugai, pažįstami — komunizmo nekenčia. Komjaunuolių nekenčia. Komjaunuolių skaičius mokyklose yra mažas. Į juos einama dėl materialinių išskaičiavimų. Dažniausiai tai yra asocialus elementas, kuris iš viso neturi vardo. Pvz. vienas girtuoklis, kuris, kaip žmonės sako, net savo kelnes prageria, baigęs 1952 m. mokytojų seminariją, mėgino

(Nukelta į 3 psl.).

Religijų „koegzistencija' Sovietų Sąjungoj

Bolševikai į savo „taikingos koegzistencijos" ofensyvą įjungė visas priemones, kad jų veidas atrodytų simpatiškesnis. Viena iš šių priemonių tenka laikyti ir paskutiniuoju laiku bolševikų pastangas pavaizduoti pasauliui savo pasikeitusią laikyseną religijos atžvilgiu: kard. Mindszenty iš kalėjimo paleidimas, pažadas tą patį padaryti su Wyszinskiu, evangelikų dvasininkų iš Sov. Sąjungos viešnagė Londone ir pan. Krašto viduje tačiau visi šie linijos pakeitimai vargiai ar yra pastebimi. Bolševizmas su savo dialektiniu materializmu, arba teisingiau pasakius, leninizmu - stalinizmu liko tokia pat „vienintelė tikroji" religija, kaip ji buvo ir prieš Stalino mirtį. Štai „Tiesos" vedamasis „Gerinti mokslinę ateistinę propagandą". Jame sakoma: „Partija, kuri remiasi vienintele teisinga pasaulėžiūra, marksizmu - leninizmu negali abejingai neutraliai žiūrėti į religiją, kaipo ideologiją, neturinčią nieko bendro su mokslu". Esą, reikia daugiau dėmesio skirti mokslinei ateistinei propagandai etc. Nebūtų vaisinga kartoti viso iš 19 šimt. paimto bolševikinio žargono. Senai tokios sąvokos, kaip pasaulėžiūra ar religija ir mokslas yra išlukštentos, išskirtos ir bolševikų painiojimasis jose nėra įdomus. Šioje vietoje norėjome iškelti tik du naujus antireliginės propagandos aspektus: a) religinių įsitikinimų tam tikrą „toleranciją", b) reikalavimą antireliginę propagandą vesti aukštesniu „idėjiniu ir moksliniu lygiu".

Minėtame „Tiesos" vedamajame sakoma: „Būtų kvaila laikyti tuos tarybinius piliečius politiniai abejotinais, dėl jų religinių įsitikinimų". Tai esanti praeities liekana, kuri neturėdama „šaknų naujame visuomeniniame gyvenime" palengva išnykstanti. Ar toks „tolerantiškas" tikinčiųjų atžvilgiu pasisakymas reiškia kad Sov. Sąjungoj, o ypač Lietuvoj, religiniai įsitikinimai yra tik „praeities liekanos", į kurias neverta kreipti dėmesio? Vargu. Juo labiau, kad čia pat reikalaujama „mokslinę ateistinę propagandą" pakelti į tinkamą lygį. Greičiau peršasi išvada, kad „Bezbožninko" lėkšti pasakojimai apie „klebonų gaspadines" išseko ir nedaro įspūdžio. Kitaip išsireiškus, bolševikai įsitikino, kad norint vesti kovą su religija, nepakanka administracinėmis priemonėmis apriboti eklezijos veiklą ar ūkiškai apsunkinti maldnamių išlaikymą. Tikrasis tikėjimas yra puoselėjimas žmonių širdyse ir jis nebūtinai turi reikštis vienokiomis ar kitokiomis organizacinėmis formomis. Todėl stengdamiesi pakelti antireliginės propagandos „idėjinį, politinį ir mokslinį" lygį, bolševikai tikisi galėsią pasiekti geresnių rezultatų, negu iki šiol. Tačiau visa bėda su tuo moksliniu ateizmu". Mat, marksizmą - leninizmą (dabar tenkinamasi tik dvejopu pavadinimu: buvęs dar trečias žodelytis ‚stalinizmas" jau, ar bent tuo tarpu, nebemadoj) nėra taip lengva šiais laikais aiškinti ir visus gyvenimo reiškinius suvesti į klasių kovą. Štai net ir kvalifikuotas Respublikinio Paskaitų Biuro lektorius, kaip „Tiesa" rašo, bedėstydamas marksizmą - leninizmą išaiškino, kad sąmonė priklauso nuo žmogaus „buitinio gyvenimo". Čia jau kvepia tiesiog egzistencializmu. Pakeiskime „buitinį gyvenimą" į „situaciją" ir gausime nebe Marksą, o Sartre. Tačiau šis epizodėlis vėl mums parodo ne vien tik tai, kad ir izoliuotoje nuo pasaulio Lietuvoje oficialusis leninizmas nebepatenkina protaujančių piliečių, bet ir tai, su kokiu atsidėjimu tebesekama, kad nebūtų nukrypta nuo partinių dogmų. Todėl kai kurie spėliojimai bei bolševikų sąmoningos pastangos sudaryti įspūdį, kad Sovietų imperijos įtakos sferoje leidžiama reikštis įvairioms religijoms, neturi rimto pagrindo. Karalius su karalium retkarčiais dar gali sugyventi, bet ne dievas su dievu. Šiandieną gi Sov. Sąjungoj marksizmas - leninizmas nėra ne tik jokia „mokslinė" doktrina, bet ji nėra net paprasta pasaulėžiūra. Savo esmėje vad. marksizmas - leninizmas yra ne kas kita, kaip religija su savo kultu, kunigais, dogmomis etc. Ji tik viena pripažįstama ir leidžiama, kaipo vieninteliai teisinga Sovietų imperijoj valstybinė religija. Bolševikai, be to, labai gerai žino, kad norint išplėsti savo hegemoniją nepakanka racionaliniais argumentais, intelektualiai veikti žmogaus sąmonę, bet prie savo doktrinos pritraukiant, reikia nuolatinės, kasdieninės praktikos. Liberalinės demokratijos kraštuose ryšį tarp valstybės ir individo sustiprinti retkarkčiais ruošiamos iškilmės su paradais ir pan., negali patenkinti totalitarinės valstybės. Sovietai griebiasi papildomų priemonių: dažni mitingai, įvairios „politgramatos" pamokos etc. Ryšium su tuo įdomus yra sovietų nepaprastas uolumas, kuriuo jie skatina visose įmonėse, kolūkiuose ir kt. organizuoti „garsinius laikraščių skaitymus". Tai daroma ne todėl, kad Lietuvoj būtų daug beraščių, ar todėl, kad pakelti susidomėjimą komunistine spauda (nesant kitokios lektūros, piliečiai priversti skaityti komunistinius laikraščius), o todėl, kad šis „garsinis skaitymas" leninizmo religijoj yra pamaldų pakaitalas, kurių metu visi kolektyvai gali dar syki pagarbinti „visagalinčią, išmintingą partiją". Jeigu prisiminsime, kad tokie „partijos pašlovinimai" dažniausiai atliekami „raudonajame kampelyje", gausime pilną religinių apeigų surogatą.

Tad visas bolševikų švelnumas prieš tikinčiuosius yra ne kas kita, kaip tos pačios vakariečiams siūlomos „taikos" koegzistencijos kitas pavidalas. Šalia leninizmo pakėsdami kitas „religines liekanas" ir tikinčiuosius ipso facto nekvalifikuodami politiniai neištikimais, bolševikai tikisi pasiekti geresnių rezultatų, negu aštria kova, sukeliančia užsispyrimą bei antagonizmą. Tai pagaliau parodo ir tai, kad santykiai su teistinėmis religijomis yra visai kitokie, negu bolševikai stengiasi atvaizduoti. Tai pravartu įsidėmėti pasaulio galybėms, nepaskutinioje vietoje ir Vatikanui, kurie daug tyro nuoširdumo parodė ir teberodo tikinčiųjų padėčiai Lenkijoje, Vengrijoje ar net Jugoslavijoje, bet kurie skrupulingai saugosi būti apkaltintais besikišą į Sov. Sąjungos „vidaus reikalus", jeigu reikia tarti atvirą žodį apie padėtį Lietuvoje. Štai naujas pavyzdys. Neseniai „krikščioniškoji" Ackermann - Bendruomenė kartu su vokiečių Katalikų Studentų S-ga buvo surengusi tarptautinę studijų savaitę, kurioje be vokiečių ir svečių iš Olandijos, Belgijos, Ispanijos, Anglijos, dalyvavo taip pat čekų, lenkų, vengrų ir rusų atstovai emigracijoj. Tema šių studijų — „Eklezijų padėtis anapus gležinės uždangos". Skaitytuose referatuose buvo minimos visos krikščioniškos eklezijos, buvo kalbama net apie tas eklezijas, kurias Maskvai pavyko sau pajungti (ortodoksų per patriarchą Aleksejų, ar katalikus Lenkijoj, Vengrijoj ir Albanijoj), minėjo ir iš kalėjimo paleistą Mindszenty. Tačiau kankinių mirtimi dėl tikėjimo žuvusieji ne tik eiliniai lietuviai, bet ir mūsų vyskupai nebuvo prisiminti. Taip kunigai ir pastoriai laisvėje vertina savo konfratorius (J. T.)

„Laiko" atstovas Pijus Gudelevičius tarp Rio de Janeiro lietuvių

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

(Atkelta iš 2 psl.).

stoti į pedagoginį institutą, tačiau neišlaikė egzaminų. Įstojęs į kompartiją buvo paskirtas miestelyje G., apie 12 km. nuo buv. apskrities miesto (vardų dėl suprantamų priežasčių neskelbiame) septynmetės mokyklos direktorium. Šis direktorius, — jį vaikai vadina „Besnukiu", o žmonės tiesiog „chuliganu" — gavęs kariniam apmokymui šautuvą, nušovė apylinkės gyventojų vištas. 1953 m. per Velykas vaikai nešėsi iš bažnyčios ugnies. Direktorius pamatęs, kad tarp jų esama ir jo vadovaujamos mokyklos mokinių, pradėjo vaikus vaikyti ir ugnį atiminėti. Taip jis susidūrė su viena maždaug 16 m. amžiaus mergaite I., iš kurios taip pat norėjęs atimti ugnį. Tačiau pastaroji nepasidavė. Įvyko grumtynės. Mergaitė pradėjo šaukti. Subėgo daugiau žmonių. Direktorius pakliuvo į nemalonią situaciją. Panašaus pobūdžio bolševikiniai veikėjai — „persistengėliai", žinoma, kompartijos autoriteto gyventojų akyse pakelti negali.

Kaimuose komjaunuolių tėra vienas kitas. Ten net nelabai stengiamasi juos į komjaunuolius tempti. Ankščiau prie MTS stočių veikė politiniai skyriai, kurie leido laikraščius. Juos žmonės tačiau mažai skaitė. Vertėsi jie grynai iš valstybės subsidijų. Pvz. paminėsime kito buv. apskrities miesto Y MTS politinio skyriaus veiklą. Iki 1954 m. šiame mieste ėjo 3 laikraščiai. Stambitusias rajoninis ėjo 3 kart į savaitę. Turėjo 1.400 egz. tiražą. MTS politinis skyrius leido kitą laikraštį, kuris ėjo 2 kart į savaitę. Jo tiražas buvo skelbiamas 750. Trečias laikraštis buvo leidžiamas miesto MTS politinio skyriaus. Jo parduodavo vos 100 — 150 egz. Šio laikraščio kaina — 10 kapeikų. Tuo būdu mėnesinės pajamos siekė 120 — 180 rb. Tuo tarpu jo išlaidos buvo nepalyginamai augštesnės. Vien redaktoriaus — 4 skyrius baigusio partinio — atlyginimas siekė 1.000 rb. mėnesiui. Sekretorius gaudavo 900 rb., literatūros darbuotojas — 790 rb ir mašininkė 600 rb. Tuo būdu vien redakcijos kolektyvo algoms mėnesiui išeidavo 3.390 rb. Laikraščiui gaunamą popierį, parduodavo vietos gyventojams. Žinoma, kad panašaus pobūdžio komunistinė veikla negali gyventojams imponuoti. 1954 metais pradžioje šį laikraštį ir visą MTS politinį skyrių uždarė. Dabar minėtame mieste 3 kart į savaitę teišeina tik vienas rajoninis laikraštis.

* Vilnius praneša, kad šiais mokslo metais Lietuvoje veiks 2.415 pradžios mokyklų, 970 septynmečių ir 380 vidurinių mokyklų.

LIETUVOS JAUNUOMENĖ KIJEVE

Kijeve pasibaigė II-ji visasąjunginė moksleivių spartakiada. Joje, kai praneša Vilniaus radijas, lietuviai užėmė 11-tą vietą. Atskirose sporto šakose pasiekti šie rezultatai:

Krepšinyje mergaitės užėmė II-ą vietą, nugalėjusios maskvietes 57:42. Berniukams atiteko IV-oji vieta. Bet vistik krepšinio nugalėtojo taurė atiteko lietuvių krepšininkams, bendruose užskaituose užėmusiems I-ąją vietą (pernai lietuvių krepšininkai užėmė V-ą vietą).

Tinklinio rungtynėse lietuvaitės į finalą nepateko. Jos liko V-je vietoje.

Lengvoje atletikoje buvo pasiekti nauji Lietuvos rekordai:

80 m. su kliūtimis Tonkūnaitė nubėgo per 11,6 sek., užimdama II-ą vietą bendrose varžybose.

Ieties metime J. Mozūra laimėjo III-čią vietą, nusviesdamas ietį 54,80 m.

Diską T. Stankevičiūtė numetė 38,41 m (IV-ji vieta bendrose varžybose). Bendrai lengvoje atletikoje lietuviai moksleiviai užėmė VI-ą vietą. Blogai pasirodė šauliai, dviratininkai ir ypač plaukikai. Jų pasekmės nustūmė lietuvių moksleivių rinktinę į XI-ą vietą.

LKP CK PLENUMO POSĖDYJE

š. m. rugpiūčio 11 — 12 d. d. CK sekretoriumi ir LKP CK biuro nariu išrinktas Maliušys. LKP CK skyrių vedėjais patvirtinti: partinio organizacinio sk. vedėju — Bieliauskas, propagandos ir agitacijos — Olega, mokslo ir kultūros — Zinkus, mokyklų — Ogintas, prekybinio — finansinio ir planavimo — Kurapkovas. CK plenumas nutarė eilinį L K P suvažiavimą šaukti 7956 metais sausio 11 d. Į jį bus siunčiami sprendžiamuoju balsu vienas atstovas nuo 70 partijos narių ir vienas atstovas patariamuoju balsu nuo 70 kandidatų į partijos narius.

RESPUBLIKOS DAINŲ ŠVENTĖ VILNIUJE.

„Sovietskaja Litva" Nr. 177 pranešimu š. m. liepos 21 d. įvykusiose Vilniuje dainų šventės varžybose pirmąsias vietas užėmė šiemetinės saviveiklos sambūriai: a) **mišriųjų chorų varžybose:** Vilniaus un-to, Ukmergės pedagoginės mokyklos, Kauno aklųjų kombinato, Skaudvilės raj. „Gegužės Pirmosios" kolūkio ir Klaipėdos miesto Vykdomojo Komiteto chorai, b) **dainų ir šokių varžybose:** Kauno politechnikos instituto, Kauno miesto medicinos darbuotojų prof. s-gos, Kretingos vid. mokyklos, Šiaulių raj. „Raud. Vėliavos" kolūkio, Kauno „Inkaro" kombinato ir Kauno pramoninės koperacijos darbuotojų dainų ir šokių sambūriai; c) **kanklininkų varžybas** laimėjo Šiaulių Kultūros Namų ir Telšių „Mąsčio" fabriko kanklininkai; d) **skudutininkų varžybas** laimėjo Panevėžio pedagoginė mokykla; e) **dūdų orkestrų** tarpe pirmą vietą užėmė Panevėžio mėsos kombinatas ir Alytaus Kultūros Namai.

* **Sovietai nori gauti Nobelio literatūros premiją.** „Latvija" Nr. 33 praneša, kad Sovietų Mokslų Akademija pasiūliusi „Ramiojo Dono" ir kt. bolševikinių veikalų autorių Michail Šolochov kandidatu Nobelio literatūros premijai.

PABALTIJA LIEKA DRAUDŽIAMA ZONA VAKARIEČIAMS

Paskutiniu laiku Sovietai, „normalizuodami santykius su laisvuoju pasauliu ir mažindami pasaulio įtempimus", kilstelėjo kiek ir sandarią geležinę uždangą, leisdami Sovietų Sąjungoj lankytis „kapitalistinių kraštų" gyventojams. Tačiau šis leidimas lankytis Sovietų Sąjungoj neliečia Pabaltijo kraštų.

SIŪLOMA TAUTŲ LAISVĖS PETICIJA SU MILIONAIS PARAŠŲ

1955 metų rugsėjo 4 dieną Kanados lietuviai, švęsdami Trečiąją Kanados Lietuvių Dieną ir minėdami 50-ties metų lietuvių įsikūrimo Kanadoje sukaktuves, suvažiavę iš visų krašto vietų į Montrealį, masiniame susirinkime, kurį kanadiečiai vadina Lietuvių Kongresu, Plateau salėje, rado reikalinga konstatuoti:

1. kad W. Wilsono iškeltieji 14 punktų yra aktualūs ir šiandien;

2. kad Atlanto Chartos principai užmiršti, tačiau tiktai jų įgyvendinimas laiduotų pastovią taiką;

3. kad JAV prezidento D. Eisenhowerio š. m. Genovos konferencijoje iškeltieji visuotinei taikai įgyvendinti principai yra priemonė išvengti karui ir sudaryti žmonijos gerbūviui sąlygas.

Tačiau Sovietų Rusija visa tai pakartotinai yra atmetusi ir savo agresijos aktais visas tas laisvės deklaracijas daug kartų sulaužiusi. To pasekmėje ir mūsų tėvynės Lietuvos bei kitų pavergtų tautų okupacija tebetęsiama — nejieškant realių priemonių tas neteisybes ir skriaudas iškelti tarptautiniu mastu Jungtinėse Tautose ir kitose tarptautinėse institucijose.

Masinis Kanados lietuvių suvažiavimas (Kongresas) šiuo kreipiasi į visas Sovietų pavergtas tautas ir į tautų laisvę, humaniškumą, žmogaus ir piliečio teises gerbiančiąją žmoniją, kad viso demokratinio pasaulio mastu būtų keliamas suminėtųjų principų bei dėsnių įgyvendinimas. (Kongresas) siūlo sudaryti Tautų Laisvės Peticiją, po kuria pasirašytų visi žmonės, pritarią tų principų realizavimui. Peticija, su milionais parašų, turėtų būti įteikta Jungtinėms Tautoms ir demokratinių kraštų institucijoms.

Pranešimas

BUV. BOLŠEVIKŲ AR NACIŲ POLITINIAMS KALINIAMS

1. 1946 m. Vokietijoje buvo suorganizuota Lietuvos Antinacinės Rezistencijos buv. Politinių Kalinių Sąjunga. 1947 m. Visuotino Susirinkimo nutarimu Sąjungos apimtis buvo išplėsta ir buv. bolševikų politiniams kaliniams. Pagal Sąjungos įstatus jos valdyba „eina pareigas, kol bus išrinkta naują" (17 str.). Lig šiol dar Europoje rinkta valdyba rūpinasi kiek pajėgdama buv. politinių kalinių organizaciniais reikalais. Turėdamą galvoje, kad buv. politinių kalinių vaidmuo Lietuvos laisvės kovoje nėra pasibaigęs, ypač turint minty buv. politinių kalinių tarptautinį bendradarbiavimą kovoje su bolševizmu, valdyba priėjo išvados, kad yra būtinas korespondenciniu būdu išrinktas bendras buv. politinių kalinių vadovaująs centras. Be to, yra būtina naujoms sąlygoms pritaikinti sąjungos įstatai. Tam reikalui Sąjungos Valdyba sudarė ad hoc komisiją iš Kazimiero Brazausko, dr. Broniaus Nemicko ir Vytauto Vaitiekūno.

2. Savo uždavinius vykdydama, komisija maloniai prašo buv. bolševikų ir nacių politinius kalinius, kurių dabartiniai adresai nepranešti Sąjungos Valdybai, iki š. m. spalių 31 d. juos pranešti, raštu ar žodžiu:

AMERIKOJE (šiaurės ar Pietų) betkuriam komisijos nariui (K. Brazauskas, 680 Bushwick Ave, Broklyn 21, N. Y.; Dr. B. Nemickas, 71 — 67 — 58th Rd., Maspeth 78, New York, tel. Illinois 7 - 5817; V. Vaitiekūnas, 137 - 16 N. Hempstead Tpke, Flushing 55(N. Y., tel. Independence 3 - 1652) arba Sąjungos Valdybai — kun. V. Pikturna, 213 So. 4th St., Broklyn 11, N. Y.

AUSTRALIJOJE ir N. Zelandijoje Pr. Sakalauskui, 137 Wibur St. East Bankstown, N. S. W., Australia.

EUROPOJE P. Naručiui, Reussensteinstr. 35, (14a), Boeblingen, Germany.

3. Pagal Sąjungos Valdybos atsiklausimą, kur turėtų būti naujosios Sąjungos Valdybos būstinė, dauguma pasisakė už New Yorką. Komisija laikys visus Sąjungos narius, gyv. New Yorke ar jo apylinkėse, kandidatais į Centro Valdybą ir jų sąrašą pateiks balsavimui. Kas nenorėtų kandidatuoti, iki š. m. spalio 31 d. apie tai painformuoja raštu ar žodžiu betkurį komisijos narį, augščiau duotais adresais.

4. Po spalio 31 d. komisija išsiuntinės visiems sąjungos nariams naujoms sąlygoms pritaikytus Sąjungos įstatus patvirtinti ir pagal juos praves Sąjungos organų korespondencinius rinkimus.

(pas.) K. Brazauskas (pas.) Dr. B. Nemickas, (pas.) V. Vaitiekūnas.
New Yorkas, 1955 m. rugsėjo 15 d.

— — —

* A. Mažiulis „Draugo" liepos 30 d. literatūros puslapyje įdėjo išsamų straipsnį, nagrinėdamas mūsų lietuviškų kryžių kilmę. Įsidėmėtinos baigminės išvados, kurias patiekia minėtas autorius.

— A. Iki šiol žinomi baltų žemėse įvairūs kryžių draudimai lietuviškojo kryžiaus prolygei jokių duomenų nepatiekia; jie tariamo pagoniškumo visai nepaliudija, o dažnai tik byloja mūsų kryžiaus krikščioniškumą (katalikiškumą);

B. stulpinis kryžius (koplytstulpis) vargiai ar galima kildinti iš tariamo antkapio stulpo, nežiūrint, jog kaimynuose nežinomos lyties ir paskirties kažkokių stulpų ir būta;

C. mūsų kryžių saulutės, mėnulio delčia, kreivieji kryžmos spinduliai nėra perkelti iš senojo tikėjimo ženklų ar prasmenų, bet krikščioniškosios ikonografijos palikimas ar jos poveikyje naujai sudarytieji įvaizdžiai bei puošmenys. Autorius prideda, kad mūsų kryžiai, taip pat ir kiti liaudies meno dalykai, turi būti tiriami ne vien tik siauru meniniu požvilgiu, bet visumoje, būtent jie turi būti tiriami ne tik meno istoriko, bet ir tautotyrininko.

— — —

Pavojingiausia žmogaus būsena yra ta, kada jis patogiai jaučiasi savo neteisybėje, nes tada jo sąžinė įmiega, kaip migdomųjų vaistų įtakoje.

O. S. Marden

Kad ir labai mielas man draugas Platonas, tačiau meilesnė yra tiesa.

Amonius

Mokslas — MENAS — Literatūra

NEGESTIS

NELĖ MAZALAITĖ

... Tu neši palaimą man, kiekvieną dieną, — tokie buvo pirmieji Pilypo žodžiai, kai mes buvome palikti vieni su didele naujiena.

Ir mano pirmoji mintis buvo: tai mano išgelbėjimas! Bet po jos lėkė kita, ir pralenkė anąją savo jėga ir smūgiu — aš norėjau iššaukti ją garsiai: — Nesakyk taip! Tu savo žodžiais statai paminklą nevertajam! Tu žinai, kad vaikai yra toji dangaus malonė, kurią gauna ir baisiausias nusikaltėlis.

Bet paskui vistiek nugalėjo stipresnis: aš jutau po savimi naują žemę, ji kėlė mane ir tenai aš turėjau teisių į jos žydėjimą ir derlių. Ir viskas į ką žiūrėjau, į savo vyro veidą, dar kartą kitokesnį, negu iki šiol, įgijusį vyriškumą ir jėgą, jau ir anksto pasirengusį ginti nuo visko savo lizdą — ir į kiekvieną daiktą aplinkui kai žvelgiau — jutau, jog viskas yra mano daug tikriau negu pirma. Toks paprastas ir praktiškas galvojimas niekuomet nebuvo atėjęs man galvon, o dabar žinojau: aš nebenoriu matyti savo kambario, kurį kažkada Pilypas buvo įrengęs anai laukinei moteriai, praskleisdamas ten savo paties rafinuotą grožį jį papuošti. Aš instinktu nemėgau to kampo, bet priėmiau, tiktai neliesdama, ir dabar staigiai nutariau, kad jis bus pakeistas iki mažiausio siūlo — tenai bus mūsų kūdikio buveinė.

Mūsų — ir aš apkabinau tylomis vyrą — aš tarytumei pajutau tiktai dabar, kad mes esame sutuokti — tiktai dabar. Jeigu aš galėčiau jam pasakyti tai, tą savo jausmą? Bet aš jutau, jog ne — jis negalės suprasti — visą amžių liks begalės dalykų, kurie pasakyti yra, kaip sulydinimas, kaip augančios šaknys, ir nutylėti pamažu skaldo. Tačiau, gal aš išmoksiu kada nors būti laiminga? Gal bus laikas, kad kalbėsiu viską jam, nes savo viduje nebeturėsiu to, kas jam yra svetima. Tiktai niekuomet jis negalės pasikeisti, kad nebūtų svetimas man, niekuomet.

Bet aš galiu klausytis jo, ir suprasti, nes jo kalba ir svajojimai yra protingi, juos gali pagauti bet kokio krašto žmogus — dideli planavimai apie ateitį ir laimę. Kas yra tai? — galvoju, nors visai aišku: šitokį vakarą, žemiškojo apreiškimo momentą, negimusiojo tėvai, apskleisti misterijos, visą savo gyvenimą pritaiko prie to. Visuose žemės kraštuose — manau, kalba, kas jis bus, kas bus ji, šitą vakarą už kūdikį yra taip toli nueinama į priekį — pertoli. Ką galvoja zuluso moteris ir jos vyras? staiga pamanau, ir juokiuosi. Ir kanibalas — jis tiki, jog jo įpėdinis bus toks pat geras žmogėdra, gal šaunesnis — mums užtenka svarstymų apie karjerą, grožį ir turtą.

Aš įbrėžiau sau nagu į galvą palei ausį, kad pažadinčiau save iš tokių nesąmonių. Tai praeina, tačiau ką pradedu galvoti yra dar blogiau: kaip aš auginsiu savo vaiką? Kas jis bus? Minotauras! Savo kraują aš atiduosiu svetimai giminei, gal savo gyvybę. Staiga, aš pabūgau, kad galiu mirti gimdydama. Nenoriu! Nenoriu palikti kūdikio! Kas pasakys jam iš kur atkilo jo motina, kas išmokins jį kalbos ir pasakos apie jo senelę, ir sesutę, ir apie kumeliukus ir — aš nežinau — Aš žinau: kas pasakys jam apie Dievą? ....Ar aš kalbėsiu jam viską? Gal man būtų geriau numirus.

— Tu jau taip susisvajojai, miela, kad negaliu prisišaukti, — sako Pilypas, ir dabar aš valdau save kiek galiu, o gal pavargau, ir noriu tiktai globos ir šilumos, kurią jis taip švelniai apie mane skleidžia. Ir ūmai man darosi jo gaila — aš atsimenu Lolą ir bernioką, kurio pats tėvas negali savo rankose sulaikyti, ir dabar jis junta ateinant kitą, kurį žino visuomet būsint šalia savęs. Tačiau — juntu aš, negaliu būti tokia nejautri tam, kuris neturi namų, aš sakau:

— Mes vistiek kaip nors turim atgauti — mano žodį: mūsų vaiką, — kuris buvo įaugęs į mano lūpas per tuos praeitus mėnesius, kažinkas ištraukia, aš negaliu niekam kitam bedušti tą vardą: mano kūdikis, ir sakau: — tavo sūnų. — Ir pratarus pajuntu, kad ir čia yra tiktai dalybos — tavo ir mano, kuriu negalima supilti į vieną upę. — Ir skubiai kalbu: — Būtų taip gražu, kad jie augtų drauge.

— Aš padarysiu viską, — sako jis kiek apsiniaukęs, bet tai neilgai trunka, jis jau galvoja garsiai apie tą, dėl kurio nereikės kovoti su teismais — ir man darosi užgaulu už juodų akių trapų sutvėrimą, ir priekaištingai manau: kaip greit tėvas išsižada. Ir kaip kovoja motina.

Kažikas prižadina naktį. Ne skaudėjimas, ne rūpestis — tai tiktai namuose buvo pasilikusi neištarta mintis: — „Kaip greitai išsižada" — ji klaidžiojo ir pravėrė mano blakstienus. Bet juk aš neišsižadėjau — įsikniaubiu į pagalvę — ir noriu užmigti, tačiau akys jau yra sausos, ir mintyse aiškios: — Kas bus tavo vaikas? Kaip vadins jį tavo motina, jeigu nuvažiuosite kada į svečius — juk tai gali būti. Ar vistiek vaikaitis?

Kas bus tavo vaikas tavo vyrui? — aš matau, kad esu atsisėdus lovoje, tarytumei už plaukų mane pakėlė. Ir numetė. — Kokia giminystė riš Algirdą Gėlaitį su jo žmonos vaiku?

Jo nėra — šaukiu iki uždusimo viduje — juk taip negali dėtis, kad jis būtų ir aš būčiau ištekėjus? — Bet man nepavyksta numarinti jo, dabar, kada man to reikia.

Įsivaizduok, vieną dieną jūs susitiksit — sako mintis — ir jis pamatys tavo vaiką, ką tu pasakysi? Jeigu tu būtum laukus namie, jeigu tave būtų užpuolęs bolševikas — šitą kančios ženklą, šitą prievartos, tau ir jam, gimusiam, palikimą, tavo vyras paimtų į rankas ir sakytų: — Mes kentėjom lygiomis.

Mano Dieve, šaukiuosi tylomis. Po daug laiko pirmą kartą meldžiuosi. Aš nebesimeldžiu, nes man atrodo, jog yra nuodėmė sakyti tuos žodžius, kuriuos savo maldose kalba dorieji. Štai todėl, net Pilypo sūnui, kai kalbėjau apie Dievą, man atrodė šventvagiška. Tačiau dabar aš negaliu nieko kito, kaip maldauti: — Neleisk man galvoti! Tegu aš miegu! Jeigu jau esu pasmerkta — aš pati, pati padariau tai, prisipažįstu, — tegu nors čia žemėje turiu ramybę! Leisk man negalvoti!

Bet galvoju: — Ką sakys Algirdas? — Jis yra čia pat — juntu, tarytum to nebuvo gana, kad galvoju, dabar juntu jį taip artimai, kad galiu kalbėti. Aš pajuntu savo lūpas judant, ir negaliu jų sučiaupti, jos veriasi ir šnibžda: —

— Tu man negalėtum atleisti?

Ir, gal būt, mano žodžiai jį nuvarė, kad man darosi lengviau — nėra nieko kito šioje naktyje, čia netoli, tiktai mano vyras Pilypas, jokių vaiduoklių, tačiau aš negaliu negalvoti: — Tai tiktai krito atgal akmuo: Pilypui norėjau sakyti, kad tiktai kūdikis mus sutuokė, ir dabar juntu, jog tiktai kūdikis yra tikrasis mano neištikimybės pareiškimas Algirdui.

Man palengvėjo nuo tos minties, kad tai gali būti tiktai mano padėties nervingumas, bet kodėl jis būtinai taip turi pasireikšti, taip gąsdinančiai, kaip, sakiau, vaiduokliai? Nors tai yra tiktai mintys.

Ir jos neima didelio rato — jos sukasi vietoje, kaip vilkelis, ir centre stovi Algirdas. Aš turiu valdytis nesakius mintyje — mano vyras. Kas bus? Aš negaliu suimti tikrovės — sakau sau, juk tai yra baigtis, tai daugiau negu pilietybė, žibalo šaltiniai ar bolševikų okupacija daro mane priklausoma šiam kraštui, tiktai šiam — vyras ir vaikas. Gal vaikai. Ko aš negaliu suprasti, kad mums nebus jokio susitikimo su žmogum, vadinamu Algirdu Gėlaičiu, dabar esančiu geriausiu atveju — pavargusiu, liguistu Sibiro kaliniu.

Ne, aš negalėjau leisti jam kentėti, jeigu norėjau pati ištverti ir gyventi — aš turėjau tikėti jį tvirtą ir sveiką, kokį mačiau visą laiką nuo pirmos mūsų susitikimo dienos. Aš jo ir sergančio neregėjau niekuomet — tiktai dabar atsiminiau, ir man darėsi lengviau: žinoma, jis ištvers.

Bet jeigu taip? Jis atras mane, jis atras, nors reiktų pėsčia eiti per visą žemę. Nes jis niekuomet nepatikės, jeigu visiems susirinkus namie, tarp trūkstamųjų skaitys mano vardą — jis netikės, kad pasilikau savo noru, jis važiuos ieškoti — nors mano kapo. Kas bus tada?..

Dabar vaiduokliai ateina iš dviejų pusių: aš galvoju be paliovos apie Algirdą, ir kad jis tebėra visa širdimi mano, ir kad jis mane užmiršo. Aš galvoju, kad savo krimtimusi aš esu neištikima Pilypui, savo vyrui Pilypui. Mane žudo jo gerumas, jo atidumas — ir mane tiktai tas palaiko. Aš blaškausi be galo tarp visų tų jautimų, ir dėl pastangų, kad niekas nepastebėtų nė šešėlio mano elgesyje, mano veide — ir tai atima tiek jėgos, jog atrodau ligonė. Esu ligonė. Tačiau daktarai neranda nieko, ką jie suprastų, viskas eina normaliai — sako jie, bet kiekvienos moters prigimtis yra skirtinga, nėra ko stebėtis kaikuriais keistumais — sako jie. Galima būti ramiems...

Aš skambinau lopšines, aš dainavau — aš ruošiausi, kaip didžiai karjerai — aš verkiau klausydama, kartais. Ir tai nėra Bramsas, nė Mozartas, nė kitas iš pasaulio muzikų — tai mano motina dainavo labai seniai. Ar aš atsimenu? Juk negaliu — niekas neatsimena pats savęs lopšyje, tai tiktai paskui, girdi savo jaunesnius brolius, seseris taip migdomus lingėje, ir išgyveni savo neatsimenamus sapnus — linguojamus motinos kojos judėsio, ir balsą žinaisi, tebeturįs savyje:

„Pelele, pelele, nešk miegelį,
Į mergelės patalėlį — — — ".

Ar ta pati pelelė dabar sugraužė mano miegą? Kaip galiu įtarti! Jeigu čia būtų mažasis Pilypas, mes parašytume laišką į tą kraštą, kur gyvena Sigutė, mes rašytume vienai senai moteriai:

„Tu esi kalbėjus — taip, apie svetimus, prisiėjus tokiam atsitikimui, kad tenka išsižadėti savo vaiko. Ne todėl, kad jis veda tarnaitę, kad jis apsivogė — atgailėjęs kalėjime, jis vistiek tavo vaikas. Bet jeigu jis paniekina savo gimtą žemę ir Viešpatį Dievą — turi verkti, kad esi jį pagimdžius. Tu nežinojai, kad kalbėjai ne tiktai apie svetimus žmones. Bet — gal tu vistiek, gali būti atlaidi mažam mažam vaikučiui, kurio tu niekuomet nesupsi, gal tu gali atsiųsti jam vieną pelelę miegui nešti? Atsiųsk greitai, nes jis artėja, jo žingsniai girdėti. Būk atlaidi jam, motina mano".

SAULEI TEKANT

LEONARDAS ANDRIEKUS — „ATVIROS MARIOS"

Saulei tekant, ant kalnelio atsisėdę,
Pažiūrėkim, kaip gražiai garuoja lankos,
Pažiurėkim į rugių miegūstus pėdus,
Į naujos dienos plačiai atvertą angą.

Sužinosim, ką sapnavo šiąnakt smilgos,
Ir kodėl aušrinės pusėn gubos linko.
Sužinosi, kaip tavęs aš pasiilgau
Iš mažųjų epušroto giesmininkų.

Čia galėsime linksmai skudučiais groti,
Į skambias lankas žiūrėti kiaurą dieną.
Saulei tekant, atsibunda epušrotai,
Saulei tekant, raudonuoja dobiliena.

SKAITYK, LIETUVI!..

Bronius Zumeris, gilus dabartinių problemų įžvelgėjas, „Draugo" mokslo skiltyse yra parašęs straipsnį — atsišaukimą į dabarties žmogų „Trys žodžiai: žmogui, lietuviui ir katalikui". Vertėtų kiekvienam įsigilinti į tas mintis. Čia paduodame žodį lietuviui, kuris paliečia mūsų tremties problemas.

Kartą vienas burgundų didikas — rašo — atvyko su savo kariais kryžiuočiams į pagalbą. Susigrupavusi kariuomenė traukė į Lietuvą. Kada svečiai įėjo į lietuvių žemę, tolumoje, tarp miškų ir pelkių jie pamatė skurdžiai atrodančią lietuvių pilaitę.

— Šitokiais laužais pasišviesiu sau kelią į prakeiktų pagonių žemes — sušuko karingas burgundų didikas traukdamas kardą.

Šalia didiko jojo senas kryžiuočių rotmistras. Jis žinojo šitą pilaitę. Savo karo žygiuose rotmistras dešimtis kartų pro ją jojo ir tiek pat kartų ją puolė...

— Taip, menka medinė pilis, — bet jos gynėjai baisūs, — tarė rotmistras, žiūrėdamas į susigūžusią lietuvių pilaitę ir, atsiminęs pasakas apie kaukes, velnius, raganas ir kitus pagonių sąjungininkus, atsidusęs persižegnojo. Jis tik vienas, iš karingųjų svečių tarpo, žinojo, kiek narsių riterių čia rado sau mirtį, kiek didelių kryžiuočių pastangų nuėjo veltui, nušluoti tą menką medinę pilaitę nuo kelio į pagonių žemę.

Tai vienas iš šimtų pavyzdžių iš anos didingos istorinės mūsų tautos praeities, kurios sūnumis ir dukromis esame mes visi, — šiandien išsklaidyti pasaulio plotuose — visuose kontinentuose ir visose šalyse.

Vienoje istorinėje graikų legendoje kalbama apie Sirakūzų valdovo Dionyzo Jaunojo dvariškį, kuriam už kažkokį nusikaltimą valdovas įsakė pietauti po pakabintu ant ašuto išgaląstu kalaviju. Tai Damoklo kardas, kurio palyginimas yra gyvas ir šiandien, o ypatingai jis yra gyvas mums. Damoklo kardas visu savo grąsumu, visu savo grasinančiu realumu, kabo ties pavergta lietuvių tauta, ties akiplėšiškai už niekniekius besipešančiomis politinėms tremties partijoms, ties kiekvienu iš mūsų, kada apleidžiamos lietuvio pareigos ir paskęstama kasdieninių reikalėlių ar ambicijų plokštumoje. Jis grumojančiai kabo ties galvatrūkčiais nutaustančiu lietuviškuoju jaunimu, ties hermetiškai užsidariusiomis nuo lietuviško gyvenimo šeimomis, ties nutaustančiais ir atsisakančiais lietuvio vardo.

Kyro ekspedicijos metu lakedamonietis Cheirisofas tarė savo kariams: „Už anų vandenų į jus žiūri mūsų tėvynė, kuri sako: Kariai! Jeigu suklupsite — aš žūsiu!" Tai mūsų tėvynės balsas mums tremtiniams! Tačiau anuo grėsmingu metu, tie patys graikų kariai išgirdo ir Pilypo II-jo perspėjantį balsą: „Kariai, saugokitės, nes nėra tokių mūrų, kuriuos neperliptų aukso maišais apkrautas asilas". Šitais žodžiais tarytum norima pasakyti: neparduokite už auksą tai, ko negalima už jį nupirkti — lietuvio vardo ir savo tautos laisvės.

Išbėgdami iš tėvynės mes daug ką jai prisiekėme jos gerovei padaryti. Šiandien daugelis patys savęs nepažintume. Pažadus užmiršome! Tada prisiekėme tėvynę ginti — pasitraukėme; prisiekėme visomis jėgomis ją vaduoti — pamirštame; prisiekėme būti vieningi — pamažu skirstomės. Šiandien daugiau yra mūsų baruose, negu Lietuvos vadavimo sargyboje; daugiau žarstomos kortos, nei kultūros ir mokslo lobiai; daugiau išgeriama degtinės, negu nušluostoma brolių ir sesių ašarų. „Kol šita karta neišmirs 40 metų klaidžiosite tyruose" — tai Dievo dekretas žydų tautai, kuri jau kelionėje į tėvynę, nusilipdė aukso veršį ir jį pagarbino.

Šie reiškiniai yra pavojingi. Jie pavojingesni, nei okupanto armijos; pavojingesni, nei atviri tautos žudymai. Nei viena tauta istorijoje nemirė tol, kol ji pati nepasakė — mirštu. Ne fizinė, bet dvasinė mirtis yra tikroji tautos mirtis. „Duokite man dvasios galiūnų, duokite man gilaus tikėjimo vyrų, duokite man mokslininkų ir aš jums užkariausiu pasaulį" — pasakė lėbaujantiems prancūzams Napoleonas III, o prieš tai Liudvikas XVI prasmingai pastebėjo: „Ne patrankos, ne ginklai ir pinigai, bet du žmonės sugriovė mano Prancūziją:: Rouseau ir Voltaire. „Ne kitaip turbūt galvojo ir Maironis: „Imkite arklą, knygą, lyrą." Ar kalamas šiandien šitas didysis tautos laisvės skydas? Būkime prie keturių tautos rūmo stulpų: religijos, mokslo, kultūros ir laisvės!

Kartą Vokietijoje svetimšalių žurnalistų tarpe UNROs valdininkas pasakė: „Jūsų, lietuviai, yra trys milionai, bet šaukiate pasaulyje kaip 30 milionų". Į tai lenkų žurnalistas pastebėjo: „Jeigu lietuvių būtų 30 mil., tai tada šauktų visos kaimyninės tautos". Savotiška pastaba, bet lietuviško vitališkumo, energijos ir sugebėjimo atžvilgiu — teisinga. Jeigu sakoma, kad anglas moka savo tautos interesus pastatyti augščiau jo individualumo, tai ir lietuviai, reikale, moka susiklausyti. Lietuvos bajorai net kardais vienas antram Kėdainiuose grumojo, bet įsikišus lenkams, didikas Radvila sušuko: „Mes sutarsime, kai reikės lenkus mėtyti iš Lietuvos pro langus".

„Vytautas savo galybe viršija romėnų, graikų ir persų karžygius, o jo tėvas Kęstutis yra Lietuvos ir Žemaičių Achilas, Hektoras, Odisėjus, Ajaskas ir Heraklis" — rašo XVI a. kronistas M. Strikowskis. Gyvenamasis momentas kiekvieną įpareigoja, kad tremties vieškeliuose netaptume dulkėmis, kurias pakilęs vėjas gainiotų po laukus, o užėjęs lietus paverstų į dumblą svetimiems batams purvinti. Ne svetimų tautų dvasiniam ir fiziniam potencialui stiprinti atsivežėme būrius jaunimo. Ne Motina Lietuva laukia iš mūsų ir mūsų jaunimo ne dulkių, bet dvasios, mokslo ir tikėjimo vyrų — žvirgždų ant didžiojo kelio.

SPAUDA

ATSIŲSTA PAMINĖTI

1. **Alė Rūta, TRUMPA DIENA,** Premijuotas romanas, Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, 1955 m. Aplankas dail. J. Dobkevičiutės - Paukštienės. TRUMPA DIENA yra pereitų metų Chicagoje leidžiamo dienraščio „Draugo" konkurse pirmąją vietą laimėjęs romanas. Autorė yra jau žinoma lietuvių literatūroje. Bet šį kartą jos romanas yra skirtingas, nes parašytas rytų aukštaičių tarme. Vieniems jis bus labai mielas, kitiems, kiliusiems iš kitos Lietuvos dalies, bus gal ne pilnai suprantamas. Tačiau intriga ir lietuviško kaimo vaizdas kiekvienam bus artimas ir sukels netolimus prisiminimus. Knygą turėtų perskaityti kiekvienas, kuris dar nori atgaivinti savyje jaunystę ir jaunystės išgyvenimus lietuviškame kaime.

2. **Nelė Mazalaitė, NEGESTIS,** Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, Chicago, 1955 m. Tai žinomos mūsų rašytojos naujas romanas, nagrinėjęs labai jautrią temą — skyrybas ir vedybas su svetimtaučiu. Reikėtų perskaityti visiems, kurie nesupranta mišrių vedybų žalos tautai ir asmeniui.

3. **Mykolas Vaitkus, AUKSO RUDUO,** 1950 — 1952 eilėraščiai. Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, 1955 m.

5. **Leonardas Andriekus, ATVIROS MARIOS,** Lyrika, Brooklynas, 1955 m. Iliustravo Telesforas Valius, Išleido Tėvai Pranciškonai.

Gen. V. Grigaliūnas - Glovackis

JEZNO „IŠMINČIAI"

Devyniolikto amžiaus gale, Dainavos šalyje, garsiųjų septyniolikto bei aštuoniolikto amžiaus Lietuvos didikų Pacų sostapilyje, Jezne, buvo du išgarsėję „išminčiai": aštuoniasdešimt metų einąs Jonas Mackevičius (ne Šveicarijoje miręs pasaulinio masto lietuvis dailininkas), paprastas bendorius ir aš, tik ką baigęs aštuntuosius savo amžiaus metus, Jezno „universiteto", virš kurio durų riogsojo skardinė didelė iškaba „Jeznienskoje Narodnoje Učilišče (Jezno liaudies mokykla) trečio „kurso" studentas-bamblys.

Gali kai kas paklausti, kodėl Mackevičius ir aš laikėme save „išminčiais"? Visai paprastai. Mackevičius, bene vienintelis iš „liaudies" — Jezno „šlektas" ir „ponas", kurs prenumeravo iš Varšuvos savaitraštį „Gazeta Swiateczna" (Šventadienio laikraštis), o aš, kaip pusantrų ar dviejų metų klebonijoje kun. Klebono šeimininkės „didžiai išmokytas", Mackevičiui padėdavau tą laikraštį paskaityti, po to gi visą savaitę, iki naujo numerio su senu Jonu politikuodavome.

Tūlam žingeidu bus, kodėl mes, lietuviai, „išminčiai" skaitėme Varšuvos lenkišką laikraštį, o ne Vilniaus? Mat, lietuviškas spausdintas žodis, koriko Muravjovo buvo uždraustas ir dėl jo „išlaisvinimo" smarkiai buvo kovota. Kovojom visi. Vyresnieji, o itin motinos, griežčiausiai draudė pajimti į rankas mums brukamą mokykloje rusų raidėmis parašytą maldaknygę, katekizmą ar kokią kitą knygą. Jei kuris gaudavo panašią dovaną, tai parnešus namo, tuoj ji būdavo įmetama į krosnį. „Graždanką", spausdintą „dovaną" palietęs rankomis, turėdavo nusiplauti rankas. „Aušra", nors jau buvo išvydusi pasaulį, bet dar mūsų garsųjį Jezną nebuvo pasiekusi. „Kantyčkas" ir „Aukso Altorių" mes gaudavome iš Prienų ar Marijampolės „karabelninkų" (taip juos vadindavo liaudis).

Tikybos Jezno mokykloje niekas nedėstė. Senojo ir Naujojo Įstatymo vadovėliai taip buvo išpūsti, kad į mus veikė kaip pasakėčios, kuriuos mūsų mokytojas rusas stengėsi mums įkalti į galvas. Rezultatas pasirodydavo laike „išleidžiamųjų" egzaminų. Taip pav. 1894 m. Jezno rajono kelių bažnyčių „kapelionas", Kronio bažnyčios paverstos cerkve administratorius, stačiatikių misijonierius, paklausė vienos lietuvaitės, laikančios baigiamuosius egzaminus, kur apsistojęs Nojaus laivas? Abiturientė užmiršo. Norėdamas jai padėti, aš, kaip mažiausias pirmame suole sėdįs mokinys, ir arčiausiai prie „profesorių-inkvizitorių" stalo, tyliai pašnibždėjau: „ant Ararato, ant Ararato!" Abiturientė suprato, mat, mokėjo „puikiai" rusų kalbą, ir atsakė: „Na krovate!" (Ant lovos). Popas ir kiti „profesoriai" net išsižiojo iš nustebimo. Tačiau popas nesumišo ir klausia toliau: „Kur ant lovos: ar pas tave, ar pas p. mokytoją?" — U gospodyna učitelia. Pas mokytoją, kurio kaip tik žmona tuo metu buvo „laukiančiam stovyje". Visi pasileido juokais. Bet kadangi abiturientė į kitus klausimus atsakė patenkinamai, tai jai iš „tikybos" pastatė trejukę. Katalikas kunigas, toliau patrankos šūvio, nebuvo prileidžiamas prie mokyklos, o Kronio „misijonierius" mokyklą lankydavo du kart per metus: kartą kalėdodamas, ir kitą — egzaminų dieną. Bekalėdodamas apšlakstydavo kiekvieną mokinį ašutine „krapyla" ir duodavo pabučiuoti kryžių. Bet mokiniai, kai popas nematydavo, persižegnodavo katalikiškai ir pabučiuodavo ne kryžių (aštuonkampį), o orą. Apšlakstymą motinėlės namie veik virintu vandeniu nuplaudavo. Katekizmo ir poterių rusų mokytojas A. Smorigo nemokino. Visas tas pareigas atlikdavo motinos namie, o vasarą leisdavo pas „kunigėlį", nes taip vadino lietuvį klieriką. Mano laikais buvo toks klierikas Mykolas Rudys, vėliau paskirtas Gardino parapijos vikaru. Aš mokiausi pas kun. Mykolą Masiulį. Jezne jis atostogavo du ar tris metus iš eilės ir buvo visų mūsų Jezno bamblių mylimas ir gerbiamas. Jis ruošė taip pat ir prie pirmos komunijos. Visa tai buvo daroma kuo slapčiausiai, nes rusų valdžia tai daryti griežtai drausdavo. Dzūkų tarpe išdavikų nebuvo, todėl toks dalykas buvo įmanomas.

Prasidėjo būrų karas. Anglai puolė Transvaalį ir Oranžo respubliką. Prasidėjo mums „Jezno išminčiams" neišsemiama politikos dirva. Mes buvome būrų pusėje ir labai nekentėme anglų.

Rašytoja Pažeraitė ir Jonas Kaselūnai — „Laiko" atstovai Brazilijoj

Vietos „vyriausybė", nors gerai žinojo kunigėlio Rudžio veiklą, bet kadangi buvo mūsų tėvų šelpiama, leido visa pro pirštus. Kronje ir Devetas buvo mūsų idealai, o anglų Kitčeneras ir itin Frenčas — pragaro išperos. Su seneliu Krygeriu ir mes lankėme „Europos valstybių galvas, meldėmės, kad Dievas pasigailėtų" būrų ir neduotų anglams juos pavergti. Verkėme su Krygeriu, kada jis nerado niekur paramos, o vien tik tuščią užuojautą. Tačiau mūsų maldos, matomai, buvo prastos ir Dievo ausis nepasiekė, nes visgi anglai būrus sudorojo.

Neveltui Dzūkija vadinama „Dainavos" šalis. Joks vardas nebuvo pradėtas ar baigtas be dainos. Piemenėliai lenktyniaudavo su vėversėliais. O balseliai, balseliai!.. Garsiausieji italų dainininkai nesusilygindavo. Nebuvo tik kam į tas operas rinktis. Laukai šienapjūtės, rugiapjūtės, linų rovimo, daržų nuėmimo, bulvių kasimo laikotarpiais skambėdavo nuo lietuviškų dainų. Į darbą ir iš darbo su daina, į naktigonį berneliai jojo su daina, mergelės grybauti ėjo su daina. Net numirusį be trijų dienų neišleisdavo iš namų. Turėjau gerą balsą. Jezne kiekvienas numirėlis būdavo apgiedotas būrų manopolio: Baltraus, Jono, Tamošiaus ir bamblio Vincelio. Nepriklausomybės laikais net su Kipru Petrausku pavykdavo susitarti. Jis dainuodavo žiemos sezonais, o aš — vasaros. Mat, mes abu dzūkai, abu Dainavos šalies vaikai. Nepatogu buvo konkuruoti ir operoje skinamų laurų vainikų pavydėti. Tik šiandien visi kur tai skrenda sprausminiais lėktuvais. Stengiasi pusryčius ir vakarienę valgyti Los Angeles, o pietus jau New Yorke. Prieš šešiasdešimt metų mes, dzūkai, „išmintingiau" gyvenom. Velykas ir Kalėdas šventėme mažiausiai keturias dienas, Sekmines — dvi, vestuves, pagrabas be trijų dienų neapseidavo. Užtekdavo laiko ir sėkmingai pagyventi ir laimingiausiai mirti. Užtekdavo laiko šventadieniais net už kelių kilometrų aplankyti bažnyčią, o per atlaidus net nuvažiuoti į kelintą parapiją. Į Aušros Vartus, Ž. Kalvariją, Šiluvą žmonės plaukte plaukdavo. Dienos buvo tokios pat, o užtekdavo laiko ir rožančių sukalbėti, prieš valgį persižegnoti ir kitus dalykus atlikti, o šiandien sunku ir arti bažnyčios gyvenančiam ją aplankyti.

Šiandien vienas Jeznos „išminčius" jau senai Dievo pašauktas savo samčių, šaukštų, kibirų, melžtuvių ir daug kitų medžio išdrožinių parodai ruošti, o antras rengiasi žengti į aštuoniasdešimtuosius metus. Tėvynė neša, kaip ir anuomet, rusų jungą, tik daug žiauresnių. Daug ko turėtume pasimokyti iš praėjusių laikų, ypač lietuvė motina, prisiminusi, kad anais laikais buvo gyvai skiepijama Dievo ir Tėvynės meilė savo vaikams. Buvo labai branginama lietuvių kalba, buvo mokomi prie ratelio. Religinis ir tautinis abejingumas yra be galo pavojingas šiais laikais ir jeigu prarastume tuos brangiausius turtus, ar pajėgtume išlikti su keliais milijonais žmonių?!

— — —

ŽMONĖS ŽINO

Didelis žmonių nepasitenkinimas sovietų užimtuose kraštuose yra parodomas pasakojimu. Buvo suimtas senesnio amžiaus vyras ir apkaltintas už skleidimą slaptos spaudos. Kada milicija pradėjo tirti surinktus lapelius, juose nerado jokių įrašų. Tai buvo tik balti popieriaus lapeliai.

—Koks čia naujas sugalvojimas? — rėkė įsirdęs komisaras.

— Nesirūpink, — atsakė žmogus, — žmonės puikiai žino, ką tai reiškia...

JONAS GAILIUS

GUNDYMAI

Apysaka

(Tęsinys)

Tai kągi veikia?

Kai yra geriau nusiteikęs, dėsto pasijansą. Jei ateina malonesnis svečias, sulošia pokerį arba devyniasdešimts devynis.

Žmoną vis rečiau prisimena. Net patenkintas, kad ją išprašė ir kad ji, jo paklausiusi, daugiau nebeateina.

Kai retkarčiais ją atsimena, kažinkodėl visuomet mato ją besimeldžiančią ar giliai susimąsčiusią. Jis pats ligoninėje dar net nepersižegnojo, sielos gilumoje jausdamas Dievui tylią neapykantą.

„Jeigu Jis, kaip Stefanija pasakė, mane baudžia, man belieka gulėti, kaip kaliniui — sėdėti vienutėje. Nubaustasis juk neturi balso ir viršininkai nė nenori jo klausyti. Kam tad man dar burną aušinti..."

Tačiau Vilkaičiui vistiek neaišku, kad kojos nulūžimas būtų bausmė. Už ką? Ar už tai, kad, septynerius metus prie žmonos sijono pririštas, vos dabar pradėjo kartkartėmis lankyti kitą moterį?

Ne, taip negali būti. Jei Dievas už tokius mažmožius skubėtų bausti, nė pusės vedusiųjų nebūtų sveikų. Tokiu atveju susitiktum ranką užsirišusį bičiulį ir iš karto pasakytum: „Na, matai, ir išlindo yla iš maišo: susižeidei ranką, vadinasi, lindai, kur nereikia..." Juk tada juokams galo nebūtų.

Arba vėl: jeigu Marcelės vyras numirė, tai ar būtinai reikia galvoti, kad jis jai buvo neištikimas?

„Likimas", nusprendžia Vilkaitis, tik jis čia kaltas. Ar šen, ar ten beeidamas, vistiek būčiau nusilaužęs. Jei jau kaltės ieškoti, tai galima ir ją surasti: jos vardas n e a t s a r g u m a s. Norėjau greičiau išbėgti iš tos prakeiktos įstaigos, stengiausi peršokti kieme pasipainiojusį stagarą (ir velnias jį ten atnešė!), — ir suklupau. Štai, ir visa muzika!.. Tačiau argi sudavatkėjusiai Stefanijai ką nors panašaus išaiškinsi? Ji dabar kiekviename žingsnyje giedos gadzinkas apie Dievo bausmę..."

Vilkaičio mintis pertraukia tylus durų girgžtelėjimas.

Kai atsigrįžta, jo veidas nušvinta: apsigobusi tamsia skarele, į palatą įsmunka Marcelė.

Ant staliuko padeda popierium apvyniotą ryšulėlį, šiltai pasveikina ir, laikydama jo ranką, klausia:

— Na ką, gal jau geriau? Gal greitai jau galėsi iš čia išeiti?

O taip, jam jau daug geriau ir jis tikisi už savaitės kitos iš čia išeiti. Tačiau jį jau iš anksto šiurpas nukrečia, kai pagalvoja, kad vėl reikės grįžti į tą pragarą. Tačiau apie tai jis dar pagalvos. Jam labai malonu, kad bent ji jo nepamiršta ir laikas nuo laiko aplanko.

— O, aš galėčiau kasdien čia užeiti, tik kad susitarėm neerzinti žmonių, — paaiškina Marcelė. — Dėlto labai nekantriai laukiu, kada iš čia išeisi. Tada bent laisviau pasikalbėsime. Dabar man taip nuobodu per ištisas dienas, kad nors gyva žemėn įlįsčiau...

— Žinai ką, Marcele! Kaip manai, ar nebūtų gerai, jei, iš čia išėjęs, išvažiuočiau kur į vasarvietę sustiprėti? Žinoma, kartu su tavimi.

Marcelė nusišypso ir švelniai paglosto jo ranką. Kur jai nepatiks toks planas! et ar tiktai Stefanija nenuseks paskui juos? Nesutrukdys?

— Stefanijos labai prašau visai neminėk! Aš su ja pats susitvarkysiu. Nenorėjo šiuo metu pas tėvus važiuoti, tai vėliau pastriūbaudama nudardės. O kai jau antrą kartą išvažiuos, tai daugiau galės ir negrįžti.

— O, mielas Mateli, kaip puikiai tu sugalvojai! Nebūtum vyras, nebūtum mokytas!

— Na, matai! O dabar eikš, pabučiuok mane! Juk pasiilgai?

— O tu? —klausia prisiglaudusi.

— Pasiilgau ir aš! Ir dar kaip! — kužda glamonėdamas. — Per ištisas dienas apie tave galvoju. Kartais pamąstau, kad gal ir gerai, kad man nelaimė atsitiko: greičiau galėsime kartu gyventi.

— O, nekalbėk taip! Juk tiek kentei, tiek skausmo turėjai. Sakau jau, verčiau man būtų taip atsitikę, tai nors tau būtų ramiau.

— Aš nieko nebijau, vaikeli! Vieną kartą vistiek reikia su viskuo baigti.

Marcelė nori dar kažką pačiulbėti, bet, išgirdusi barbenimą, staiga atšoka nuo Vilkaičio, pasitaiso plaukus ir suknelę.

— Čia kažkas svetimas! — pasako Vilkaitis, apsidengdamas apklotu.

Į palatą įeina lazda pasiramščiuodamas senelis klebonas ir garsiai pasisveikina.

— Tai aš jau bėgsiu! — surezga sumišusi Marcelė ir pasitaiso skarelę.

— Jei turi kokių reikalų, nebėk. Nesivaržyk savo klebono! — žiūrėdamas į ją, sako kunigas. — Bet jei be reikalo čia šiukšlinėji, tai geriau išeik ir daugiau negrįžk!

— Atsiprašau, klebone, — atsiliepia truputį supykęs Vilkaitis. — Ar jūs pas mane?

— Taip, sūnau, pas jus. Atėjau apie sveikatą pasiteirauti, — sako sėsdamas į kėdę ir akimis palydėdamas Marcelę. — Tačiau nesitikėjau čia tokių viešnių sutikti. Maniau, greičiau žmoną užtiksiąs...

— Pas mane užeina, kas nori. Niekas leidimo nesiklausia. Kaip ir jūs.

Vilkaitis žiūri į lubas. Visai nekreipia dėmesio į kleboną. Norėtų, kad jis ko greičiausiai išsineštintų. Juk niekas jo neprašė. O gal Stefanija jį čia atsiuntė? Gal tai jos darbas?

— O gal žmona čia jus atsiuntė? — pasitikrina.

— Kodėl jūs toks staigus ir nekantrus?! Ligoninėje dažnai lankausi. Tai mano šventa pareiga. O jūs dar ir geras pažįstamas. Uolus bažnyčios lankytojas. Kaipgi neužeisi ir neaplankysi?

Vilkaitis nežino, ką atsakyti. Jam pikčiausia, kad tas senis ėmė ir įsirioglino tuo laiku, kai Marcelė jį aplankė. Negalėjo kiek paskubinti ar pavėluoti...

— Na, taip, žinoma... Ligonis laukia bet kokio svečio... Va, kartą ir ponia Rimkuvienė užėjo. Nors viena parodė dėkingumą už patarnavimą. Kai tik parašė apie sugedusį šaligatvė, tuojau liepiau pataisyti... — nori kaip nors pasiteisinti.

Senelis kunigas žiūri Vilkaičiui į akis ir, rodos, skaito iš jų, kad tai melas, kad ji ne pirmą kartą čia ir ne už pataisytą šaligatvį. Tik jis neskuba atsakyti: perdaug gerai pažįsta tokių žmonių psichologiją.

P. GUDELEVIČIUS

PO BRAZILIJOS IR URUGVAJAUS DANGUMI

KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI

Seniai lauktasis Tarptautinis Eucharistinis Kongresas jau buvo arti. Susitvarkęs dokumentus, apsirūpinęs kelionės bilietais nekantriai laukiau dienos, kada galėsiu sėsti į laivą, ir pasakyti Argentinai „Sudiev". Pagaliau atėjo liepos 11 d. Palydėtas „Laiko" redaktoriaus atsisveikinau su Bs. Aires miestu ir leidausi į nuotaikingą kelionę. Laivas buvo paprastas, tačiau švarus, tvarkingas; net trečioje klasėje turėjo gražius, nors nedidelius kambarėlius, kuriuose tilpo 2, 4, 6 žmonės.

Sekančią dieną jau buvau Montevideo mieste. Išlipęs aplankiau Lietuvos Atstovybę, kurioje yra J. E. K. Graužinis, Lietuvos atstovas Pietų Amerikos kraštams. Jis maloniai mane priėmė ir savo automobiliu parodė gražiąsias Montevideo vietas. Su mumis važiavo ir p. K. Čibiras, pas kurį pavalgęs greitai leidausi į laivą, galvodamas, kad geriau vieną valandą anksčiau, negu tik vieną minutę pervėlai. Vienok mūsų laivas dėl didelio keleivių skaičiaus gerokai pavėlavo. Laivas pavėlavo, bet buvo ir tokių, kurie atvyko vėliau už laivą. Koks buvo triukšmas ir švilpimas, kai motorinė valtis vijosi „Capo de Hornos", kurioje sėdėjo nekantraudamos pavėlavusios panelės. Keleivių dauguma važiavo į eucharistinį kongresą. Čia buvo ispanų, portugalų, italų, amerikiečių, anglų, prancūzų, urugvajiečių ir kitų. Vadovaujant dvasiškiams ir seselėms, atrodė, kad plaukia visa Bažnyčia, su savo apeigomis, iškilmėmis ir šventėmis.

Išgirdęs vienas italas, kad čia plaukia lietuvis, tuoj prisistatė ir pasipasakojo, kad jis karo metu parduodavęs vienam lietuviui Milane ryžius ir kitus maisto produktus badaujantiems Italijos bei Vokietijos lietuviams šelpti. Ir pasirodė, kad tas, kuriam pardavinėdavo tuos maisto produktus yra čia tas pats lietuvis — šių eilučių autorius.

Laivui sustojus Santos uoste daug turėjau laiko. Aplankiau uostą, miestą, keletą parkų; su lynu traukiamu vagonėliu pakilau į Santuario (Šventyklą) Monserat, nuo kurios matosi visas miestas. Šiaurėje stūksojo pats didžiausias Brazilijos prekinis uostas su daugybe sandėlių. Puikiųjų bažnyčių bokštai kilo į mėlyną dangų, kuris iš pietų buvo pridengtas augštais kalnais.

Santos mieste gyvena apie 10 lietuvių šeimų, bet neturėdamas adresų per 40 valandų nesiėmiau jų jieškojimo, o būčiau maloniai aplankęs.

Rio de Janeire mane pasitiko kan. Z. Ignatavičius ir p. E. Girčius, kurie padėjo sutvarkyti formalumus. Ponas E. Girčius parūpines automobilį parsivežė į savo svetingus namus. Šis nuoširdus lietuvis mane globojo per visą eucharistinį kongresą, aprodė įdomesnes Rio de Janeiro ir apylinkių vietas. Rio de Janeiro mieste bei apylinkėse yra apie 200 lietuvių. Daugumoje darbo žmonės, tačiau patvariai, rūpestingai dirbdami turi pasistatę nuosavus namus ir kitus gyvenimo patogumus. Iš jų kaikurie yra gana gerai įsikūrę, kaip Pranas Žiedžius, turįs net medžio apdirbimo įmonę, Stasys Strimaitis „oficina mecanica", Antanas Gaulė, prekiaująs su popierio medžiaga, Justinas Greičius, turįs automobilių taisymo dirbtuvę, Lebedovas — akmenų apdirbimo įmonę, Eduardas Girčius, auto reikmenų parduotuvę, kuriam daržnai tenka keliauti net po visą Braziliją.

Rio de Janeiro Lietuvių Bendruomenės pirmininkas p. Dubauskas ir jo žmona yra nepaprasto nuoširdumo ir svetingumo žmonės. Jų namuose dažnai lankosi įvairūs svečiai, tarp kurių juos buvo aplankę vyskupai, prelatai, Lietuvos Ministeris Mejeris, Rio de Janeiro kardinolas ir daugybė kitų, gyvenančių ar turėjusių progos aplankyti Rio de Janeirą svečių.

Brazilijos sostinėje yra ir paskutinės imigracijos lietuvių. Vienas tokių — inž. J. Abraitis, dirbąs miesto savivaldybėje prie Brazilijos sostinės modernimo. Nuoširdus lietuvis ir kolonijos veikėjas. Rio de Janeire yra trys lietuviai kunigai: kun. J. Janulionis, kan. Z. Ignatavičius ir kun. Jakubauskas. Sostinės lietuviams dėl didelių karščių gana sunkokos sąlygos. Žiemą galima maudytis vandenyje, o vasarą tenka maudytis nuolatiniame prakaite.

VAIŠĖS PAS KUN. J. JANULIONĮ

Visų tautų atstovams lietuviams veikėjams pagerbti kun. J. Janulionis su J. E. F. Mejeriu, Lietuvos Ministeriu, suruošė puikias vaišes, į kurias atsilankė daug retų ir garbingų svečių. Buvo J. E. Vysk. V. Brizgys, seselių, inžinierių, rašytojų bei spaudos atstovų. Jų metu prel. I. Albavičius suorganizavo sveikinimus pavergtai Lietuvai, kurie buvo įrašyti lietuvių koncerto metu ir pasiųsti New Yorko „Amerikos Balsui", Vatikano ir Madrido radio stotims. Argentinos lietuvių vardu sveikinau ir aš, pasiųsdamas už geležinės uždangos esantiems lietuviams nuoširdžiausius Argentinos lietuvių linkėjimus.

Liepos 22 d. rinktinę lietuvių delegaciją priėmė Brazilijos prezidentas. Ją sudarė J. E. Vysk. V. Brizgys, minėti prelatai, kunigai ir pasauliečiai, atstovaują atskiras lietuvių kolonijas. Dalyvavau ir aš, atstovaudamas Argentinos lietuvių koloniją. Delegaciją pristatė kun. J. Janulionis. (B. d.).

Kaip lietuvio dorybė kartais gali būti naudojama blogiui

Lietuvių padermė drąsi, karinga, ištverminga ir atsidavusi savo pasirinktiems idealams. Tas ypatybes lietuvis išlaikė per daugelį šimtmečių. Tai mes žinom iš mūsų didingos ir garbingos Lietuvos istorijos. Neliesdami gilios senovės ir viduramžių, paminėsime tik pastarojo šimtmečio pavyzdžius: Kražiai — gynimas savo šventovės; knygnešio gadynė — platinimas mums uždraustos lietuviškos spaudos ir nepriklausomybės atgavimo laikotarpis — noras būti laisvais, nepriklausomais. Tie trys Lietuvos išgyvenimo perijodai aiškiai pabrėžia, juose galime rasti visas augščiau išvardintas dorybes savo idealams įgyvendinti, palaikyti, dėl kurių lietuvis gali didžiuotis prieš kitataučius. Jei jau jis ką pamilo, pamėgo ar įsigeidė sekti, idealizuoti, tai nuo to objekto jokia pragaro jėga neprivers atitraukti. Šita labai brangintina ir nuolatinio puoselėjimo verta dorybė yra itin naudinga ir gera, jei ji gėriui naudojama. Tačiau, kai ji panaudojama svetimiems mūsų tautai dievams garbinti, pavyzdžiui komunizmui, kuris galabija tėvynėje jo tėvus, brolius, gimines, tai tokia dorybė netik kad nepagirtina, bet net smerktina.

RAUDONAJAME VORATINKLY

Su didele širdgėla turime pripažinti, kad čia Urugvajuje yra ir tokių asmenų, kurie pamynę po kojom ir dorųjų lietuvių savybes, ar tai suklaidinti komunistų propagandos, ar tai iš savo neišmanumo, atkakliai tebesuka raudonojo slibino malūno ratus, nors patriotiniai nusiteikusi lietuviška visuomenė juos visaip ragino iš klystkelio pasitraukti. Kad tą darbą dirbtų beturčiai, tai tas būtų dar lengviau suprantama, bet kai prie jo prisideda kai kurie turtuoliai — pasidaro visai nesuprantama. Tie žmonės, rodos, lyg ir nejaučia kokį Judo darbą atlieka saviškių atžvilgiu. Žinoma, kaip gi jie jaus, kai juos užmaskuotu šypsniu, draugišku peties paplojimu, menku pažadu ar pagyrimu, Kremliaus ponai taip apgluošina, kad jie su kūnu ir siela parsiduoda jiems ir (be vilties išsprukti) patenka į raudonąjį voratinklį, iš kurio galės tik išsivaduoti panašiai kaip tas šoferis Diatlovas, t. y. kai „voras" iščiulps jų paskutinius kraujo lašus.

Raudonasis voras turi ir Montevideo mieste sudaręs savo gerai išskėstą voratinklį, kuriame norėtų matyti patekusius visus mūsų neišmintingus ir neatsargius lietuvius. Laimė, kad į tą voratinklį nedaug jų tepakliuvo, turbūt, naujų aukų nesulaukia. Jums gal įdomu, kur tas voratinklis randasi? Jis visiems žinomas ir vadinasi Centru, Agraciados avenidoj. Kas gi jojo faktinasis šeimininkas? Neaišku. Kad jį valdo komunistai, tai visai aišku. O kieno gi namai? Į tai tenka atsakyti, kad tai neva kelių turtingesnių lietuvių, kurie apglūšinti velniškų pinklių, sutiko duoti savo pinigus, vardą, įtaisyti jiems namus ir kartu parduoti savo sielą. Mes žinome, kad tikri komunistai nei savo, nei partijos vardo nuosavybės dokumentuose nededa, nes žino, kuo tas kvepia. Bet mūsų lietuviai, kai įsikimba į kokį idealą, nors jis jam pačiam būtų pražūtingas, kad jį net pati motina mirties patale neatkalbės. Jie šiuo atžvilgiu pametę dorybę, gėdą, įklimpo, kaip Zablockis su muilu. Nors jųjų pasirinktas idealas nuožmus, piktas sau, giminėms, nekalbant jau apie lietuvius bendrai; viso pasaulio smerkiamas ir net pačioj Rusijoj pradedąs išsigimti, mūsiškiai dar jo tebelaikosi ir tebelaižo kruvinojo okupanto batus. Juk po 37 metų pats gyvenimas įrodė, kad komunizmas, kaip doktrina, neteko savo pamatų. Visi jojo obalsiai: lygybė, klasių panaikinimas, kapitalizmo smerkimas, lengvos skyrybos, kolektyviniai ūkiai ir daug kitų, liko sužlugdyti arba merdi, nes jie visi beveik ėjo prieš gamtą, įstatymus, prieš žmogaus prigimtį. Dabar ten inžinierius, direktorius, komisaras gauna keletą kartų didesnį atlyginimą, nei darbininkas. Darbininkų vaikai nesimoko kartu su komisarų vaikais. Kapitalizmas ten nuolat smerkiamas, bet jo metodai visą laiką mėgdžiojami, bet nežiūrint to, gamyba labai atsilikus ir jie negali girtis, kaip kad Amerika, kur beveik kiekvienas darbininkas kas 2 metai keičia naują automobilio modelį. Tuo tarpu vargu bent ar koks 5% sovietinių darbininkų - stachanoviečių turi kokį autuką „Pobiedą". Derlingiausia pasauly Ukraina turi dabar importuoti javus, odas, vilnas ir mėsą iš mažo Urugvajaus, kaip jau mes patys esame matę savo akimis, kai tie produktai buvo kraunami iš Swift'o skerdyklos. Tada tų pačių lietuvių centriškių užklausti sovietų jūrininkai, kodėl rusai įveža maistą iš svetur, jie atsakę, būk dėl didelio ten žmonių pertekliaus. Tokį keistą išsisukinėjantį atsakymą gavę, lietuviai dar paklausė, lyg pasityčiodami, tad kodėl Urugvajui pakanka ir dar leidžia išvežti svetur. Į tai jų šturmanas atsakęs: Mat, Urugvajus turtingas kraštas!" Urugvajus, palyginus su kitais Pietų Amerikos kraštais, nėra turtingas kraštas, bet kokiu būdu negali būti lyginamas turtingumu su beribiais Rusijos plotais, bet jos ūkį nuskurdino ir sužlugdė kolektyvinė sistema. Todėl Chruščevas dabar pasiuntė Amerikon savo žemės ūkio viceministrą, kad pasimokintų iš amerikiečių ūkininkų žemę dirbti. Bet pasimokinti nebus gana, reikės sovchozus ir visus kolchozus panaikinti ir vėl atgal įvesti nuosavybės pagrindą. Tnomet tiktai atsiras pas žmones tikras noras dirbti, žemės ūkis ir, bendrai, visos gamybos šakos suklestės.

Matant tokį visuotinį sovietinės sistemos kritimą, kurį net ir aklieji galėtų pastebėti, pas mus dar liko dalis trumpareegių, kurie pasiryžo „Centre" sukištas savo santaupas prarasti ir patys nuo komunizmo nukentėti. Argi tie raudonieji budeliai verti tokio pasiaukojimo? Susipraskite ir pagalvokite gerai, ir kol dar nevėlu, kviečiame tautiečius, kurie yra įdėję savo pinigus į Centro įsigijimą, pareikalauti iš sovietų, kad sugrąžintų jums jūsų paskolas. Jei jie atsikalbinėtų ir teisintųsi, kad dabar jų pinigų negalį duoti, tai tada reikalaukite, kad būtų paskelbta tiems namams viešos varžytynės (remates). Kai tokiu būdu jie bus parduoti, jūs galėsite tikėtis atgauti savo pinigus. Šiuo žygiu jūs dar atpirksite savo prasižengimą Tėvynės atžvilgiu ir atliksite garbingą žygį prieš mūsų tironus. Jeigu gi jūs panorėsite likti „raudonajame voratinklyje", tai, galimas dalykas, kad greitai susilauksite to paties likimo, kaip kad šiaurės - amerikiečiai lietuviai komunistai. Ten komunistinės draugijos viešos ar prisidengusios ir jų nariai laikomi neištikimais piliečiais ir jų vadai (jų tarpe ir lietuvis Andriulis) — tremiami. Bet tremiamieji neskuba apleisti šalį, kur gyvena kaip tikri turtuoliai. Visom keturiom ginasi, kad nepasodintų laivan. Ne taip, kaip mūsų Valionai, Rakovai, Lapinskai ir kiti, į tą išsvajotą „rojų" bėgo, lyg kvapo netekę. Jie dabar jieško būdų, kaip iš jo ištrūkti, bet jau nėra vilties. Taip jiems ir reikia už nepaklusnumą protingų patarimų. Š. Amerikos komunistai gudresni, jie nenori į „krajų" grįžti net ir kitų lietuvių surinktais pinigais.

Kad komunizmas jau pūva iš vidaus, mums toli nereikia važiuoti. Čia pat Montevideo mieste mes pamatėm, kaip vyriausieji vietos komunistų šulai: Gomez ir Arismendi taip susikivirčijo tarp savęs dėl vadovybės, kad net visa Urugvajaus spauda juokais alpo. O kokius jie dalykus pasakojo, kad net jaučio odoj neužtektų vietos prirašyti! Kaip gi galima po to tikėti į komunizmą, jį garbinti ir leisti save už nosies vedžioti?

PATYS PREKYBININKAI SAU KILPĄ NERIA.

Prieš baigiant šitą straipsnelį, norėtųsi atkreipti dėmesį į tuos prekybininkus, kurie duoda savo skelbimus „Darbe" ir juos perduoda per lietuvišką komunistinį pusvalandį. Jie taip darydami mano, kad tie skelbimai jiems privilioja daugybę naujų klijentų. Bergždžias manymas. Anaiptol, tokiu skelbimu jie viešai ir aiškiai pasisako, kas jie esą ir tuo būdu duoda ginklą prieš save, kad atėjus laikui (o jis gali net pergreit ateiti), pagal paties duotą pavardę ir adresą, policija neturėtų jokių sunkumų jį surasti. Tam momentui atėjus, nebus laiko teisintis, kad nežinojo, kad buvęs apgautas, ar kad tame nieko blogo nematęs. Išvengimui tokių nemalonių šiurpryzų, patartina jau dabar panaikinti savo skelbimus laikrašty ir radijo valandėlėj ir nustoti rėmus tuos parsidavėlių lizdus. Vytautėnas

Lietuvos vėliavos pašventinimo apeigos Palomare: Prie vėliavos stovi Garbės Kūmai J. Kanapinskas ir Misiūnienė.

Algirdas Šalčiūnas
Correos miesto valdybos burmistro sekretorius.

Kultūrinė kronika

* **Hubert Benoit**, prancūzų gydytojas ir psichologas parašė knygą „D'Amour", kuri yra maloni staigmena šių dienų literatūroje. Minėtas autorius gvildena meilės sąvoką visai kitoje šviesoje, negu žinomas autorius Kinsey. Pati knyga parašyta dialogo formoje. Autorius diskutuoja apie įvairius meilę liečiančius klausimus su jaunuoliu ir jaunuole. Autorius skiria tris meilės rūšis: adoraciją, etinę ir erotinę. Jis įrodo, kad meilė nėra vien tik biologinis išgyvenimas, bet ji pirmoje vietoje yra psichinis ir dvasinis patyrimas. Meilė reikalauja gilumo, galvojimo. Knyga išversta ir į anglų kalbą — Th many Faces of Love, kurią išleido Pantheon leidykla New Yorke.

* **J. A. Valstybių** lietuviškoje spaudoje gvildenamas klausimas, kaip lietuviai tremtyje turi išlaikyti tautinę kultūrą. Jonas Vasaitis išsamiame straipsnyje iškelia ir pabrėžia koncentravimosi reikalą — būtent, reikalą kurtis kolonijomis.

* **Juozo Lingio** išversto veikalo Silja išleista antra laida. Išleido Venta Vokietijoje. Tiražas — 1500 egz. Aplanką piešė dail. V. Palys. Knygos autorius — F. E. Sillanpaa, suomių rašytojas, 1939 metais laimėjęs Nobelio premiją.

* **P. Gaučio** išverstą J. E. Riveros romaną „Praraja" spausdina Venta Vokietijoje. Veikalas yra vienas žymiausių P. Amerikos romanų, lyriškai ir vaizdžiai aprašąs tragišką ir žiaurų gumos rinkėjų gyvenimą.

* **Dr. J. Balys** Vašingtone baigė paruošti spaudai didelį lietuviškų dainų rinkinį.

* **Kun. dr. J. Vaišnora, MIC** parašė veikalą „Marijos garbinimas Lietuvoje amžių bėgyje". Knygai panaudojo Vatikano ir kitus archyvus.

* **Tomo Žiūraičio O. P.**, knyga „Žodis ir gyvenimas" jau atspausdinta Ventos leidykloje ir atiduota į rišyklą. Veikalas turi 234 puslapius.

* **Kotrynos Grigaitytės** trečiasis poezijos rinkinys „Širdis pergamente" jau spaudoje.

* **Dr. Antanas Maceina** planuoja naują veikalą vokiečių kalba: „Theologie der Geschichte" (Istorijos toelogija).

Rytų Europos seminaras

Pasaulio Universitetų Tarnybos ir Ukrainiečių Studentų Vokietijoje S-gos suorganizuotame seminare skaitytos paskaitos palietė ir Lietuvą.

Seminare dalyvavo apie 40 Münchenо universiteto studentų ir kviestųjų asmenų, studijuojančių Rytų Europos problemas. Rytų Europos Instituto Müncheno vedėjas prof. Koch savo paskaitoje apie Ukrainos istoriją nurodė, kad ukrainiečiai yra kilę iš pietų slavų (bulgarų), kurie vėliau nuo savo giminių buvo įsiveržusių vengrų -suomių kilčių atskirti. Nagrinėdamas Ukrainos valstybės kilimą ir žlugimą, prof. Koch pažymėjo, kad jai teko nuolat gintis vakarų, o ypač rytų kaimynų puolimų, kol ji pagaliau Rusijos buvo pavergta.

Visai kitokias tezes atstovavo jo pavaduotojas Rytų Europos Institute Dr. Neugebauer. Patvirtinęs, kad rusų valstybė yra kilusi iš „Kijevo Rusijos", Neugebauer pareiškė, kad Ukraina ilgą laiką buvusi lenkų ir lietuvių pavergta.

Esą valdantieji ukrainiečių sluogsniai pradėję priimti katalikybę bei terptis į bajorų luomą, remdamiesi vakarų „okupantais", savo kovoje prieš plačiuosius ukrainiečių sluogsnius. Iš savo pusės Ukrainos gyventojai jieškoję rusų valstybėje paramos savo kovai prieš lenkų ir lietuvių priespaudą. Esą B. Chmelnicko dėka padarytas Ukrainos prijungimas prie Rusijos atitikęs tikruosius tautos siekimus.

Kaip matyti iš šių pranešimų, Müncheno Rytų Europos Institute jaučiama didžrusių įtaka. Gaila, kad šiuo institutu (jie veikia prie kiekvieno Vokietijos un-to) mūsų studentai bei profesoriai per mažai domisi. Jų darbo sritis paliečia taip pat Lietuvą. Būtų didelė žala, jeigu jose įsivyrautų mums nedraugiškos tendencijos.

Brangiai tautietei ir labdaringai lietuvaitei,

a. a. KONSTANCIJAI DIČIŪTEI JUSIENEI

mirus, gilaus liūdesio valandoje velionės vyrui p. Eduardui Jusiui reiškiame gilią užuojautą.

M. ir A. Liudžiai

LIETUVIAI visame Pasaulyje

ELTOS ŽINIOS

VOKIETIJA

→ **VLB Kr. Tarybos metinis sesijos posėdis** įvyko š. m. rugpjūčio 27 — 28 d. d. Huettenfelde. Krašto Valdybos apyskaitinį pranešimą padarė pirm. Zundė.

Ekonominiai reikalai. Lietuviams Vokietijoj esą reikia jungtis į didesnes kolonijas, nes tik tuo būdu būšią galima išvengti nutautėjimo pavojaus. Esą reikėtų parinkti palankesnes vietoves ir jose statytis namus. Lėšų šiam reikalui galima gauti iš įvairių fondų: Lastenausgleich fondas (turintiems Vokietijos pilietybę), Pabėgėlių Bankas, Augštasis Komisaras Pabėgėlių Reikalams ir pan. Taip pat finansiniai panašių projektų įgyvendinimą remianti ir Vokietijos vyriausybė. Šiuo sumanymu susidomėjęs ir Šveicarų - Lietuvių Pagalbos Komitetas, kuris šiam reikalui mano galėsiąs sutelkti apie pusę milijonų markių. Tose lietuviškose sodybose turėtų, šio komiteto nuomone, būti įrengtos dirbtuvės ir jų gaminiai parduodami ne tik Vokietijoje, bet ir Šveicarijoje ar kt. Europos kraštų rinkose. Krašto V-ba tirianti, kiek lietuvių norėtų tokius namus statytis. Gaila, kad panašaus pobūdžio projektais nesidomi lietuviškos finansiniai pajėgios organizacijos. Ypač atrodo, turėtų šia kryptimi daugiau dėmesio parodyti Balfas, nes vien smulkiu šalpos dalinimu lietuvių Vokietijoje socialinė padėtis negalės būti išspręsta. Deja, Balfas Vokietijos Lietuvių Bendruomenės, kuriai priklauso visi lietuviai, gyvenimu mažai domisi: net savo atstovų į Bendruomenės suvažiavimus Balfas neranda reikalo pasiųsti.

Švietimo reikalai. Pereitais metais Vokietijoje veikusios 18 vargo mokyklų. Šiemet jų skaičius paaugęs iki 20. Jose mokosi 338 vaikai. Mokyklų darbui trukdo vadovėlių ir lietuviškų tinkamų vaikams knygų trūkumas. Taip pat Kr. Valdyba nusiskundė, kad iki šiol nepavykę su Balfu suderinti ir suvienodinti vargo mokyklos šalpą.

Vasario 16 d. gimnazijai tenka didžiausias Krašto Valdybos dėmesys. Paskutiniais metais gimnaziją lankė 160 mokinių. Dabar yra planuojama gimnazijos bendrabutį praplėsti ir pritaikyti 220 mokinių. Galvojama į gimnaziją kviesti taip pat lietuvius iš kitų kraštų.

Gimnazijai rūpinamasi gauti valstybinės gimnazijos teisės. Iki šiol šio reikalo nebuvę galima kelti, nes nebuvęs sutvarkytas mokytojų cenzo pripažinimo klausimas. Tačiau dabar Vokietijos įstaigų Vasario 16 d. gimnazija oficialiai pirpažįstama ir laikoma, kad ji veikia teisėtai. Pripažinus valstybinės gimnazijos teises, palengvėtų ir jos finansinė padėtis, nes vokiečių vyriausybė šiuo atveju būtų įpareigota jai teikti materialinę paramą. „Iki šiol tačiau" — kalbėjo Kr. V-bos pirmininkas — „tenka mums pasikliauti beveik tik mūsų tautiečių aukomis". Per paskutiniuosius apyskaitinius metus gimnazijos išlaikymui buvę išleista DM 267.698,25. Šių sumų tačiau esą neužtenka: mokytojų atlyginimai esą per žemi, trūksta mokslo kabinetų, mokslo priemonių, bendrabučio įrengimų ir tt. Daug yra gimnazijai padėjusios ir tarptautinės institucijos, ypač Free Europe Citizens Service. Tikimasi, kad ši organizacija padės įrengti gimnazijai fizikos kabinetą ir skaityklą.

Gimnazijos Rūmai nuo š. m. liepos mėn. 29 d. perėję visiškon Vokietijos LB nuosavybėn. Ji tapusi įrašyta pilnutine savininke į hipotekos knygas. Šiuo metu už rūmus esą likę skolos DM 15.000, kurią pagal sutartį reikia sumokėti iki š. m. spalio 1 d. Ši suma būtų senai sumokėta, jeigu nereikėtų dideles lėšas skirti remontams, inventorių įgyjimui ir kt. darbams gimnazijos rūmuose. „Turint galvoje perspektyvas gauti lėšų iš tebevaromų akcijų, praktiškai Vasario 16 d. gimnazijos namų vajus laikytinas baigtu" — pareiškė Zundė.

Bendrieji kultūrinės veiklos klausimai. Kai kurios apylinkės yra daug nuveikusios: suorganizavo chorus, skaityklas, kultūrinius parengimus etc. Susitarus su Free Europe Citizens'Service manoma suorganizuoti keliaujančią artistų grupę su kuria kartu galėtų vykti ir paskaitininkai. Tikimasi, kad bent didesnėse apylinkėse bus galima įrengti lietuviškas svetaines — skaityklas. Projektuojama gimnazijos patalpose surengti lietuvių kultūros savaitę. Didelės reikšmės skiriama ir Baltų D-jos iniciatyva organizuojamai šį rudenį Stuttgarte „Pabaltiečių Dienoms", kurių metu galės vokiečių visuomenei pasirodyti mūsų meninės ir intelektualinės pajėgos.

Organizaciniai reikalai. Viso Vokietijoje yra 117 apylinkių ir seniūnijų. Bendradarbiavimas buvęs geras. Tačiau esą pasitaikę ir tūli nesklandumai. Nesusipratimai pirmoje eilėje kilę su Muencheno apylinke, kuri pareiškusi, kad Tarybos rinkimus laikanti neteisėtais. „Turiu, pažymėti" — kalbėjo Zundė — „jog Krašto Valdyba dėjo visas pastangas pavėikti Muencheno apylinkę, kad pastaroji atsisakytų savo ardomosios veiklos ir savo veiksmuose neišeitų iš Bendruomenės statuto rėmų. Deja, visos pastangos buvo veltui".

Krašto V-ba taip pat artimai bendradarbiauja su kitomis Europos lietuvių bendruomenėmis. Yra numatyta kitais metais bendrai suorganizuoti jaunimui visuomeninius kursus, suruošti meno jėgų pasirodymus Šveicarijoje ir Paryžiuje, kartu su LIT parengti kilnojamąją parodą apie Lietuvą ir pan.

Tarybos sesijoje buvo patvirtinta pereitų apyskaitinių metų finansinė apyskaita bei priimta nauja sąmata bendrai DM 376.596,85 sumai.

Į naują Krašto Valdybą išrinkti. Apyrubis, Aviža, Glemža, Simonaitis, Zundė. Į Garbės Teismą — Bataitis (pirm.), Jaks-Tyris, Survila. Naują Kontrolės Komisiją sudaro Šlenteris, Šukys, Žukauskas.

— — —

* Leidžiamas Fraenkelio Lietuvių Kalbos Etimologinis žodynas. Jo bus šeši sąsiuviniai, kurių kiekvienas po D. M. 14,50. Žodyną leidžia Carl Winter Universitaetsverlag. **Heidelberg**, Lutherstrasse 59, Germany.

Ten pat dar galima gauti ir lietuvių rašomosios kalbos žodynas (Niedermanon, Senno ir Salio). Pirmo tomo (1— 9 sąs.) kaina D. M. 52.00, antro tomo (10 — 19 sąs.) — D. M. 72,50; vėlesni sąsiuviniai (20 — 24) po D. M. 6,30.

Be to, toje pat leidykloje dar galima gauti senų lituanistikos veikalų: Bartsch, Christian — Dainų Balsai (18873; Cappellen. Kaip senieji lietuvininkai gyveno (1904) Nosvid — Die aeltesten litauischen Sprachdenkmaeler bis zum Jahre 1570 (1923); Mitteilungen der litausichen lterarschen Gesellschaft (1 — 31 sąs.) ir visa eilė kitų.

NEAIŠKU, KIENO TAI IŠRADIMAS

— Tai tau atrodo, kad skraidančios lėkštės ne bolševikų išradimas?

— Jokiu būdu. Jie jau būtų bent vieną sudaužę ir ji būtų nukritusi.

—Tai gal amerikiečių?

— Ne, ne jų. Jei tai būtų jų, bolševikų šnipai jau senai būtų išvogę visus planus ir taip pat pasistatę...

A. a. Konstancija Jusienė, mirusi rugsėjo 8 d. Montevidejuj.

„LUNA" TEATRE (Corrientes ir Esmeralda)

per visą spalių mėn. nuo antradienio iki penktadienio 19 val. ir pirmadieniais 22 val.

„TEATRO JOVEN DE CAMARA"

vaidins *Mykolo Martin* 3 *veiksmų komediją*:

„VIVIR EN OTROS".

Veikalą išpildys „Radio del Estado" aktoriai ir „Conservatorio Nacional de Musica y Arte" mokiniai, vadovaujant Enrichui Rymavičiui.

„LAIKO" SPAUSTUVĖ

pigiai ir meniškai atspaudžia vizitines, vokus, propagandos lapelius, vestuvinius pakvietimus, Pirmos Komunijos paveikslėlius, įvairius komercinius blankus ir atlieka kitus spaudos darbus.

Kreiptis:

Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires. T.E. 20-9027

LIETUVIŠKAS PENSIJONAS

c. 19, nr. 854, Miramar, F. C. G. R., netoli plažo, atidarytas visus metus. Nuo kovo 10 d. iki gruodžio 15 d. papiginta kaina.

Savininkas

JUOZAS VASILIAUSKAS

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ-PARDUOTUVĖ

Parduodam medvilnė, vilnos, įvairios drobės, valizoms užvalkalai, gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Taisomos minkštos kėdės.

Kainos prieinamos

Sav. **Antanas Šalčiūnas**

Juan B. Alberdi 925-31.

T. E. 60-2784.

* **Montevideo Liet. Kat. RADIO PUSVALANDIS**

yra kiekvieną sekmadienį 8,30 val. ryto radio Solis bangomis (CX 44).

ELEKTRICISTAS

* **PRECYZINĖ ELEKTROS TECHNIKA**

REMONTUOJAMA:

* **ŠALDYTUVAI - HELADEROS,**

* **RAŠOMOSIOS,**

* **SKAIČIUOJAMOSIOS MAŠINOS ir**

* **VENTILIATORIAI.**

Mėnesinis mokestis

DARBAS GARANTUOJAMAS

B. ASAKA

Dirbtuvė-taller: MEXICO 766 **Butas: MEXICO 950**

T. E. 38 - 2950

MIKŠTŲ KĖDŽIŲ FABRIKAS

GAMINAMOS ĮVAIRIŲ STILIŲ MINKŠTOS IR STIPRIOS KĖDĖS.

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS STALIAUS DARBAI.

Savininkas

Jonas Janušis

COCHABAMBA 1811-17

Villa Scasso

T. E. 652 Tablada 0110

INŽ. ANATOLIUS DIČIUS

Catamarca 126 — ING. ANATOL DICIUS INSTALACIONES — Quilmes FCNGR

FABRIKAMS IR GYVENAMIEMS NAMAMS

Paruošia planus ir vykdo įrengimo darbus.

* **CENTRALINIS APŠILDYMAS (garo, vandens ar oro),**

* **SANITARINIAI ĮRENGIMAI, VANDENS SIURBLIAI,**

* **SKYSTOJO KURO IR GAZO DEGINTUVŲ INSTALIACIJOS**

* **VENTILIACIJA BEI DULKIŲ IŠTRAUKIMO SISTEMOS.**

LIETUVIAMS 20% NUOLAIDA

su moderniu — elektrišku kopmlektu, fotografuojant **sužiedotuves, vestuves, krikštynas, gimtadienius ir parengimus.** Organizacijų veiklos nuotraukos spaudai — **Veltui.** Visi foto darbai ir filmų pardavimas.

L. Kančausko FOTO „REPORTER",

c. Mendoza 2249, Avellaneda (prieš liet. bažnyčią)

T. E. 20-9027 nuo 16 iki 20 val.

ALBERTO E. TIMINSKAS

COCHERIA „M I T R E"

Pasirūpina laidotuvėmis — veža ligonius — daro keliones į tolimesnes vietas — nuomuoja automobilius vestuvėms ir krikštams.

B. Rivadavia 718 T. E. 22 - 2045 Piñeyro

TEXTIL BRAŽĖNAS

Lietuvių audimo fabrikas.

Tucuman 3718

Monte Chingolo 4 de Junio

NUOSAVYBIŲ ADMINISTRAVIMAS

JUANA DAILYDĖ, vedėja

SANTIAGO DEL ESTERO 286, p. 4, e. 4; T. E. 37-6435

Perka ir parduoda neužimtus namus. — Suteikia paskolas pagal namų, žemės ir statybų garantijas nuo 3 iki 15 metų už 9%.

SIUVIMO AKADEMIJA

Profesora ONA BALNAITYTĖ

c. Manuel Esteves 1129, Dock Sud.

SINGER SISTEMA

Trečia pamoką pasisiūsi savo drabužį.

BERISSO LIETUVIŲ UŽEIGA

VALGYKLA - RESTORANAS

Sav. **Br. Baltušis ir Alf. Žumbakis**

c. Nueva York 4708, Berisso.

* **OPTIKAS V. RASIŪNAS:** Gral. Mariano Acha 876, Morón: Šešt. 13 — 17 val. ir sekm. 13 — 16 val.

* **MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ** Sav. Mikelionis ir Gelbuda: Cosquin 5565, Villa Lugano.

V. RAMANAUSKAS

RADIO TECHNIKAS

mokslus baigęs JAV-bėse. Dirba naujus ir taiso visokių rūšių radio aparatus. Duoda išsimokėjimui.

POLA 289, Buenos Aires

T. E. 64 - 4154

Moderniškų Baldų ir Sofų FABRIKAS

E. JUOZAS LISAUSKAS

Garibaldi 752

(Dvi kvadros nuo ligoninės)

Quilmes, F.C.N.G.R.

LAIKRODŽIUS, ŽIEDUS IR KITOKIAS BRANGENYBES

taisau ir parduodu naujus.

NIKODEMAS LEIPUS

Cangallo 192, Temperley,

T. E. 243-4702

* **MOTERŲ GROŽIO SALIONAS IR KIRPYKLA „HENRY".** Įvairiausių madų šukavimas moderniausiomis priemonėmis, 20 metų praktika. Sav. Henrikas Lukaševičius: **Leandro N. Alem, 818, Banfield.**

* **„PENSION LITUANA", sav. Juozas Palšis:** Villa Rumipal, Córdoba, Dpto. Calamuchita. Prie žavingo kalnų ežero. (Lago Embalse). Lietuviški valgiai, mandagus patarnavimas. Pragyvenimas dienai tik $ 19. —

* **CONDOR HOTEL, Villa Rumipal,** frente al Balneario del Embalse del Rio III (Sierras de Cordoba) Sav. Paulauskas ir Degulis.

Lietuviški valgiai. Pragyvenimas dienai tik $ 19.

* **„LIETUVA" Sav. V. Nalivaika.** Dėl informacijų kreiptis: Turismo Agencia, **Florida 165** (Galeria Güemes), escritorio 529, p. 5. T. E. 33 - 9584.

* **ALF. DEGULIO ir K. PAULAUSKO** lietuviškas restoranas su lietuviškais valgiais yra Paseo Colón 449, Buenos Aires. Didelis valgių pasirinkimas, mandagus aptarnavimas. Aptarnauja patys šeimininkai.

* **„ŽEMAITIJA", Islas del Ibicuy. Sav. J. ir A. Burokai.**

Imprenta de "LAIKAS"
Mendoza 2280 * Avellaneda

Pranešame maloniems „LAIKO" prenumeratoriams, kad pabrangus lakraštinei medžiagai susidaro didelės išlaidos, kurios nepadengia „Laiko" leidimą, todėl „Laikas" nuo spalių mėn. 1 d. pakelia prenumeratą $ 50 metams.

„LAIKO" Administracija

BUENOS AIRES

* **Stasys Okas** birželio 11 d. atvyko iš Villa Savoya, prov. Bs. Aires, kur jis yra Dairyco pieninės vedėjas, pas savo brolį Vladą, gyvenantį Dock Sude. St. Okas yra kilęs nuo Rokiškio ir Argentinoje gyvena nuo 1928 m. ir dirba toje pačioje pieninėje. Savo darbštumu ir sugebėjimais nuo darbininko pakilo ik pieninės vedėjo. Villa Savoya vietovėje gyvena su šeima. Vienas sūnus — Stasys — studijuoja ekonomijos mokslus Rosario mieste, o antrasis Aldo Juozas mokosi dar pradžios mokykloje. Abu vaikai yra labai gabūs ir eina pirmaisiais mokiniais. Svečias rugsėjo 15 d. aplankė lietuvių parapijos [illegible] „Laiko" spaustuvę, redakciją ir administraciją. Ten pat dar gyvena kitas lietuvis — Kazys Ilgūnas.

* **P. F. Veselauskienė,** turinti maisto krautuvę Banfielde, baigia tvarkyti namo ir krautuvės pardavimą ir rengiasi važiuoti į J. A. Valstybes, kur jos vyras p. Vladas Veselauskas prieš pora mėnesių išvažiavo ir jau neblogai įsikūrė New Yorke.

* **Kun. K. Veselauskas** iš Chilės persikėlė gyventi ilgesniam laikui į Italiją.

* **Vladas Burokas,** varžtų fabrikantas, pasistatė didelę patalpą savo fabrikui ir baigia statyti antrajame augšte keletą kambarių gyvenamajam butui ir raštinėms. Vladas puikiai vadovauja savo fabrikui; turi įsigijęs keletą mašinų iš užsienio, beto pasigamino naujų savo dirbtuvėje.

* **Birutė M. Sturevičiūtė,** buvusi birutiečių mergaičių pirmininkė, rugsėjo 18 d. draugių bei artimųjų tarpe atšventė savo gimtadienį.

* **Stefanija Miliauskienė** gavo liūdną žinią, kad Lietuvoje mirė sesutė Adelė Abramavičienė. Nors sesutė mirė prieš 4 metus, bet žinia pasiekė tik dabar.

* **Martinas Butrimas** nuosavam namui pristatė antrą augštą. Butrimas turi kirpyklą ir augina gražią šeimynėlę.

* **Eugenija Girtauskaitė ir Povilas Jalinskai,** praleidę medaus mėnesį Kordobos kalnuose, grįžo į Bs. Aires ir apsigyveno jaunojo tėvelių namuose.

* **Ona Kniežaitė** rugpjūčio 24 d. išvyko į Vila del Dique pavaduoti p. p. Stankūnus, kurie sveikatos tikslu atvyks į Bs. Aires.

* **Jonas Baltrušaitis** iš Embalse, Rio Tercero buvo atvykęs į Bs. Aires. Aplankęs draugus bei pažįstamus išvyko atgal į Embalsę.

* **Emilija Galinaitytė** ir **Juozas Tamulynai** rugsėjo 10 d. šventė 25 metų moterystės sukaktį. Ta proga nuosavose patalpose, gražiame Belgrano rajone surengė didelę šventę, kurioje dalyvavo p. p. Tamulynų draugai bei pažįstami. Sukaktuvininkai buvo apdovanoti gražiomis dovanomis ir buvo sugiedota jiems „Ilgiausių Metų". Tamulynai išaugino ir išmokslino sūnų Adolfą, kuris radijo Belgrano užima atsakingą vietą.

DIDINGA TAUTOS ŠVENTĖ PALOMARE

Šių metų Tautos Šventė — Rugsėjo Aštuntoji buvo paminėta ne tik Avellanedoje, bet su dideliu pasisekimu ir Palomare. Nors buvo šalta, rytą smarkiai lijo, pilna vietinė Palomar bažnyčia buvo žmonių iš Caseros, Palomar, Hurlingham ir tolimesnių apylinkių. Į šią šventę atvyko ir Bs. Aires jaunimas — birutietės mergaitės, jų kapelionės kun. A. Kleiva, Birutiečių tautinių šokių mokytoja p. Aldona Černiauskienė, agr. A. Šantaras ir kiti. Pamaldas laikė šių kolonijų kapelionas kun. A. Kleiva, pasakė dienai pritaikintą pamokslą ir pašventino Argentinos ir Lietuvos vėliavas, kurias įsigijo Hurlingham, Caseros ir Palomar Liet. Bendruomenė. Lietuvos vėliavos kūmais buvo p. p. Misiūnienė ir J. Kanapinskas, o Argentinos — p. p. Satkauskienė ir J. Nakutis. Mišių metu liet. giesmes, pritariant vargonais p. Eugenijai Čikštaitei, giedojo liet. kvartetas „Aitvarai" ir solo A. Slančiauskas ir Rastauskas.

Po pamaldų įvyko šių kolonijų Liet. Bendruomenės surengtas minėjimas, kurį sudarė oficialioji dalis, pirmininkaujant p. Juozui Nakučiui ir meninė dalis su vietiniais ir svečiais artistais, kuri baigėsi nuoširdžiomis vaišėmis — vermutu.

Į Garbės prezidiumą buvo pakviesti: vėliavų kūmai — Misiūnienė, J. Kanapinskas ir Satkauskienė (p. J. Nakutis pirmininkavo). Ig. Padvalskis, agr. Šantaras, kun. A. Kleiva, J. Bubnovas, J. Čikštas ir Alf. Kairelis. Minėjimas įvyko italų klube, Palomar.

Turiningą paskaitą skaitė mok. p. J. Mikalčius, o kalbėjo ALB CV pirm. p. Ig. Padvalskis ir kolonijos kapelionas kun. A. Kleiva.

Meninėje dalyje dalyvavo Hurlingham, Palomar ir Caseros šeštadieninės mokyklos mokiniai: Nijolė Diminskytė, Teresė Juškevičiūtė, Kristina Marcinkevičiūtė, Violeta Mikalčiūtė ir Alfonsas Lebeda. Mokyklos vaikučiai puikiai atliko savo roles. Jiems vadovauja energinga ir gražaus idealizmo moteris — mok. Elzė Diminskienė, šių kolonijų pirmininko Viktoro Diminskio žmona. Puikiai pasirodė ir Bs. Aires lietuvių kvartetas „Aitvarai". P. M. Zavickienė solo padainavo dvi lietuviškas dainas. Jai akompanavo pianistė L. Švenčionytė. Gražiai su publikos plojimais buvo sutiktas pianistas A. Dominas ir tautinių šokių grupė iš Avellanedos — birutietės mergaitės.

Šventėje dalyvavo ir Moron miesto valdybos atstovas Sr. Blasi, latvių atstovai. Po vaišių buvo šokiai.

Reikia pasidžiaugti, kad Hurlingham, Palomar ir Caseros Liet. Bendruomenė, vadovaujama didelės energijos žmonių smarkiai žengia pirmyn. Šis Tautos Šventės minėjimas suteikė gražaus entuziazmo ir tų kolonijų lietuviams, kurie taip pat nori pasidžiaugti, dirbant gražų kultūrinį darbą. Jeigu dėl to minėjimo nukentėjo Avellanedos Tautos Šventės minėjimas, tai tik gražus pasiaukojimas pastarųjų, kur vyksta beveik visos didžiosios šventės, kad ir kitos kolonijos galėtų įsijungti į bendrą kovą už lietuviškus reikalus.

Kor.

LIETUVIŲ VYRŲ KVARTETAS „AITVARAI"
ruošia įdomų

KONCERTĄ,

kuris įvyks š. m. spalio mėn. 29 d. 21 val.
LIETUVIŲ SALĖJE — Brasil 835, Avellaneda.

I-je programos dalyje:
IŠTRAUKOS IŠ OPERŲ,
LIETUVIŲ TAUTINĖS IR KITOS
POPULIARIOS DAINOS.

II-je programos dalyje:
KLASINIAI ŠOKIAI. — *Ištraukos iš balto.*

Po koncerto ŠOKIAI iki 3 val. ryto.

NAUJI „LAIKO" RĖMĖJAI

$ 10. — (Urug.) A. Bartašiūnas
$ 10 — (Urug.) P. S. Grigaliūnas
$ 5. — (Urug.) A. Fejertas
$ 5. — (Urug.) M. Griga
$ 4. — (Urug.) E. Ermalavičienė
$ 3. — (Urug.) J. Valickas
$ 2. — (Urug.) S. G. Alonso
$ 10. — (m/n.) M. Žekienė.

L.K.T. MUZĖJUI AUKOJO:

A. Jablonskytė — Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos herbus.
S. Kuzelienė — didelį siuvinėtą kilimą.
S. Povilonis — lietuviškų pinigų.
U. Sakalauskienė — dvi juostas.
A. Sliukas — pašto ženklų serijas: Lietuva de jure, Steigiamojo Seimo ir Vilniaus miesto.

LLAVALLOL

LIETUVIAI SPORTININKAI PAS VIETINIUS

Rugsėjo 10 d. Llavallol sporto klubas lošė šachmatų turnyrą prieš Monte Grande sporto klubą. Llavalol klubas išėjo laimėtoju — 8:4.

Įdomu, kad tame turnyre dalyvavo du mūsų tautiečiai, užimdami pirmą ir trečią vietą turnyro sąstate: tai p. A. Repečka ir p. B. Platakis. Pirmasis laimėjo 1, o antrasis ½ taško.

K.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Feliksas Lebedinskas buvo rastas nuvirtęs nuo motociklo. Nuvežtas į ligoninę mirė rugsėjo 21 d. Velionis buvo kilęs iš Utenos. Į Argentiną atvyko 1929 m. ir beveik visą laiką dirbo stalių dirbtuvėje. Nuliūdime liko velionies žmona, sūnus 19 m. jaunuolis ir giminaitė Ona Pažusienė. Palaidotas rugsėjo 24 d. Chacarita kapinėse.

Leonas Sempa rastas negyvas šio mėnesio 20 d. Velionis buvo kilęs iš Telšių, turėjo 51 metus amžiaus. Liko žmona ir keletas giminių Argentinoje.

Atnanas Zdanavičius po ilgos ligos, kurios metu turėjo net tris sunkias operacijas, sulaukęs virš penkiasdešimt metų, rugsėjo 6 d. mirė. Antanas Zdanavičius buvo kilęs iš Liudvinavo parapijos, Marijampolės apskr. Atvyko į Argentiną 1927 metais ir dirbo virš 20 metų metalurgijos fabrike. Nuliūdime liko velionies žmona, Konstancija Kunigonytė - Zdanavičienė, dvi dukterys — Dora ir Elzė. Paskutinioji yra vedusi. Beto dar liko sesuo Petronėlė Totorienė ir Kunigonių šeima. A.a. velionis buvo geras šeimos tėvas. Palaidotas sekančią dieną Sarandi kapinėse, kurio kapą papuošė daugybė gyvų gėlių vainikais.

Anastazija Jagėlaitė Čiuikšienė, ukmergietė, mirė nuo aukšto kraujo spaudimo rugsėjo 20 d. Velionė buvo gimusi 1902 m. Paliko nuliūdime vyrą ir dukteris: Jonę Kalibaitienę ir Bronę Daškienę, broli su skaitlinga šeima. Palaidota sekančią dieną Chacarita kapinėse.

Danguolė Gorytė mirė nuo širdies atako sulaukusi 22 metų amžiaus. Velionė buvo artistė ir dirbo įvairiuose teatruose. Buvo vedusi su vietiniu ir lietuviškuose parengimuose nedalyvaudavo. Palaidota Chacarita kapinėse.

Zigmas Surdokas mirė rugsėjo 19 d. nuo širdies ligos. Buvo gimęs 1910 m. Krosnos parapijoje, Marijampolės aps. Paliko nuliūdime žmoną su dviem vaikais ir brolį. Palaidota sekančią dieną Chacarita kapinėse.

— — —

LIETUVOJE KONSEKRUOTI DU VYSKUPAI

Maskva, 14 (Ansa). Tass praneša, kad Vilniuje (Lietuvoje) **kanauninkas Petras Maželis ir teologijos daktaras Julius Steponavičius** rugsėjo 11 d. Panevėžio katedroje buvo konsekruoti vyskupais. Sovietų agencija pabrėžia, kad Petras Maželis yra aktyvus taikos skelbėjas. Vatikano nominavimu koncekracijos apeigas atliko Vysk. Kazimieras Paltarokas, Vilniaus arkivyskupijos kapituliarinis vikaras. Konsekracijos apeigose dalyvavę apie 30 prelatų, kanauninkai, kunigai ir apie 15 tūkstančių tikinčiųjų. Kiek tos žinios tikros sunku nustatyti.

LAIKAS

CORREO ARGENTINO CASA CENTRAL
Franqueo Pagado
Concesión Nº. 4289
Tarifa Reducida
Concesión Nº 4015

„EL TIEMPO" Semanario Lituano
Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As.; T.E. 20-9027
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 485984

Redaguoja **Red. Kolegija.** Red. **Antanas Kleiva.** Rankraščiai **taisomi**
Redakcijos nuožiūra, nesunaudoti — grąžinami tik autoriams prašant.
KAINA: Argentinoje metams $ 50.—, pusm. $ 27.—, vienas nr. $ 2.—
Urugvajuje met. 5 ur. p. Kitur — met. 3 dol. Oro paštas met. 5 dol.

IX METAI, Nr. 149 — 28 DE SEPTIEMBRE

Nepraleiskime progos, komedija!

Spalio mėn. 22 d. 21 val. ARG. LIET. BENDRUOMENĖS,
AVELLANEDOS APYLINKĖ
LIETUVIŲ SALĖJE, Brasil 835, Avellaneda,
ruošia gražų vakarą. Statoma 3-jų VEIKSMŲ KOMEDIJA:

KAROLIO TETA.

Veikalą režisuoja K. RUNIMAS.
PO PROGRAMOS ŠOKIAI IKI 3 VAL. RYTO
Visus maloniai kviečia pamatyti gražų veikalą ir pasilinksminti
Rengėjai.

ŠV. CECILIJOS CHORO 25-tą SUKAKTĮ MININT

Kai žmogus ką svarbaus pasiekia, pradžioje labai džiaugiasi ir gėrisi, bet, laikui bėgant ima apsiprasti, pasiektas gėris tampa kasdienybe, net būtinybe.

Užtai yra naudinga kartas nuo karto pažvelgti praeitin, nevien kad pasimokius iš padarytų klaidų, bet taip pat, kad sustiprėjus kovoje stebint kitų nuveiktus darbus.

Šiandien nėra sekmadienio ar šventadienio, kad nebūtų kur lietuviško parengimo, šventės, minėjimo, programos. Turim lietuviškas draugijas, klubus, savą spaudą. Mūsų kolonijos gyvenime yra tikrai daug ir gražių pavyzdžių, bet sustosime ties vienu: Šv. Cecilijos choro veikla.

Kai sekmadienį nueini į Lietuvių Parapiją ir išgirsti skambų „Pulkim ant kelių", tai dažnai mintimis nuskrendi kur į tolimą, Lietuvoje likusią, savo parapijos bažnytėlę ir lyg užsimiršti esąs toli išvykęs. Ar per Kalėdas, ar per Velykas mūsų širdis gaivina taip mielos giesmės, lietuviški žodžiai.

Per 25 metus Šv. Cecilijos choras mums davė lietuviškų dainų koncertus, giedojo lietuviškas giesmes ir pasidarė taip savas, taip įprastas, kad šiandien net negalime įsivaizduoti, kaip atrodytų mūsų kolonijos gyvenimas, mūsų parapija, jei minėto choro nebūtų buvę.

Daugeliui iš mūsų teko dalyvauti vienur ar kitur choruose. Žinome, kiek reikia darbo, kol dainininkus surankioji, po to atskirų balsų repeticijos, bendri mėginimai, galop pirmas viešas pasirodymas. Vėliau seka šventės, žmonės nori vis ką naujo išgirsti, o čia tai vieno, tai kito dainininko trūksta. Ypač laiko nepakanka norint ką geresnio paruošti. Tik lietuviškas ryžtumas ir atkakalumas pajėgia atsilaikyti prieš visokias nenumatytas kliūtis. Tai yra kasdieninė kova, kuri reikalauja didelio pasišventimo tiek iš vadovybės, tiek iš choristų.

O laikas bėga; štai įstoja į chorą jaunuolis, žiūrėk jau į vyrus išaugo, štai jau ir šeimą sukūrė, bet lietuviškos dainos paūksmėje jo namai dvelkia tolimos tėviškės oru. Dainų pamokos, rodos, taip nežymios ir pilkos, tampa tuo nuolatiniu centuku, kuris pastoviai įeina mūsų kultūrinio ir tautinio lobyno kason. Taip laikas dirba mūsų naudai.

Bet iš kitos pusės, manau, tikrai laikas ir kiekvienam iš mūsų savęs paklausyti, ar užtenka dainų pasiklausyti, paploti, pakritikuoti ir likti pasyviais klausytojais, lyg visa tai nemums būtų skirta?

Jei nuo kitų priklausė, kad šiadien po tiek metų dar tebeskamba čia užsienyje lietuviška daina, tai nuo mūsų priklausys, kad ji skambėtų ir ateityje. Tie žmonės, kurie tam aukojo ir tebeaukoja savo nuo poilsio untrauktą laiką ir pastangas, mums davė gražų pavyzdį. Ar neverta būtų jais pasekti?

A. D. P.

PAJIEŠKOJIMAI

Ona Girčiūtė de Gedis, Vinco Girčiaus duktė, gyv. Rua 15 de Noviembre nr. 348, Taubate, Est. Sao Paulo, Brasil, pajieško savo pusbrolio Petro Griškevičiaus, gyvenančio jau daug metų Argentinoje. Atsiliepti virš paminėtu adresu.

* **Eduardas Girčius,** gyv. Rua Lopes Ferraz 159, Rio de Janeiro, Brasil, pajieško Mato Trakaus, gyv. Argentinoje. Pajieškomasis, arba apie jį žinantieji kreiptis virš paduotu adresu arba pas Pijų Gudelevičių „Laiko" Administracijoje.

Jono Budrevičiaus, kilusio iš Dusmenėlių km., Onuškio valsč., Trakų apskr., į Argentiną atvykusio 1929 m. ir gyvenusio Buenos Aires mieste, pajieško **Juozas Balkus,** gyv. JAV-bėse. Pajieškomas ar apie jį žinantieji prašomi pranešti „Laiko" redakcijai.

IŠNUOMUOJA NAMĄ VASAROS ATOSTOGOMS

Tinkamą šeimai; pliaže Chepadmalal tarp Mar del Plata ir MiraMar
Kreiptis:
K. Kaušilas, Estafeta, Playa Chepadmalal, Estancia Sta. Silvia, Mar del Plata, ar į „Laiko" Adm.

ESTŲ IR LIETUVIŲ SPORTO ŠVENTĖ

Š. m. spalių 30 d. (sekmadienį) 16 val. (4 val. p. p.)
Lietuvių Parapijos sporto aikštėje, Brasil 835, Avellaneda
LIETUVIŲ SPORTO KLUBAS „KOVAS"
rengia

SPORTO ŠVENTĘ,

DALYVAUJANT ESTAMS IR LIETUVIAMS.
Programoje: TINKLINIS IR KREPŠINIS.
Po rungtynių 19 val. (7 val. vak.) Lietuvių Salėje
„VERMOUT" IR ŠOKIAI.
Įėjimas su iš anksto įsigytais bilietais.
L. S. K. „KOVAS" VALDYBA